

VATTENVÅRD I SYDOST

2020-2024

2023-08-29

Tommarpsån. Foto: Hans-Olof Höglund

En gemensam satsning av
Österlens vattenråd & Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån

Dokumentationen, inklusive fotografier får användas fritt och spridas av Länsstyrelsen och andra aktörer.

Sammanfattning

Enligt EU:s vattendirektiv ska alla vattendrag ha uppnått god status till senast 2027 eller 2033, beroende på utgångsläget för de olika vattendragen. Av sydöstra Skånes 13 vattendrag är det endast 1 vattendrag som uppnår detta. Vattendragen uppvisar bland annat höga halter av kväve och fosfor.

Anledningen till detta är delvis att människan under 1800-talets senare del grävde om vattendragen för att frigöra mer odlingsmark i svälttider. Vattendragens ursprungliga slingrade form ersattes av raka diken och ca 90 % av Skånes alla naturliga våtmarker togs bort. Detta har haft stor negativ påverkan på vattendragens och våtmarkernas naturliga förmåga att rena näring, bilda grundvatten, jämna ut flöden och hålla hög biologisk mångfald. Ett förändrat jordbruk har även lett till att mer kväve och fosfor når vattendragen och sedan transporteras till havet där effekterna blir övergödning och på sikt bottenöd. Östersjön tar årligen emot mer än dubbelt så mycket kväve och tredubbel så mycket fosfor som för 100 år sedan och har gått från att vara ett näringsfattigt hav till ett övergött hav.

Problematiken med vattendragen och i sin tur havet är väl uppmärksammat och just nu sker stora internationella och nationella satsningar på vattenvård. Det finns många statliga och icke-statliga bidrag att söka för att bekosta de vattenvårdande projekten. En vattenvårdande åtgärd som har visat sig vara särskilt effektiv är anläggandet av våtmarker. Våtmarker rena näring på ett naturligt och effektivt sätt, ökar den biologiska mångfalden, ökar grundvattenbildningen som bildar vårt dricksvatten, samt jämnar ut låga och höga flöden. Med klimatförändringar och prognoser om extremare väder i framtiden är grundvattenbildning och utjämning av vattenflöden extra viktiga. Vackra vattenmiljöer har även en naturlig attraktionskraft för människor vilket kan få positiv effekt på turism, fiske och attraktiva boendemiljöer. En våtmark kan exempelvis användas som skridskobana, badplats eller locka vilt till jakt.

I sydöstra Skåne är behovet av vattenvård stort då landskapet är starkt präglad av jordbruksmark. På grund av begränsade ekonomiska resurser har sydöstra Skånes två vattenråd (Österlens Vattenråd och Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån) genomfört relativt få vattenvårdande åtgärder fram tills att detta projekt inleddes år 2020. Detta projekt heter *Vattenvård i sydost* och detta dokument är en beskrivning av projektet. Det är ett samarbetsprojekt mellan sydöstra Skånes två vattenråd och 6 kommuner (Kristianstad, Hörby, Tomelilla, Simrishamn, Sjöbo och Ystad) som sträcker sig över 13 vattendrag. Projektet pågår mellan 2020-2024 och arbetet leds av en åtgärdssamordnare som anställts av statliga bidrag. Projektets syfte är att skapa förutsättningar för att fler vattendrag inom arbetsområdet ska uppnå God ekologisk status till senast 2027 eller 2033 (beroende på vattendragens olika utgångslägen) genom vattenvårdande åtgärder.

Åtgärdssamordnaren för dialog med intresserade markägare, initierar och driver åtgärdsprojekt, samt söker bidragspengar för genomförandet. Projektet inleds med Etapp 1 (2021-2023) och om finansiella medel finns så kommer det följas av Etapp 2 (2024-2027). Målet är att fram tills 2027 ha anlagt minst 50 ha våtmarker.

Vattendragen går över kommungränserna och det är extra viktigt att arbetet sker gemensamt för att säkra en framtid med goda förutsättningar för våra vattenmiljöer. I och med *Vattenvård i sydost* sker arbetet just nu mot friskare vattendrag samt levnadskraftiga miljöer i och intill vattendragen.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Projektets arbetsområde.....	5
Projektets syfte och målsättningar	6
Bakgrund	7
Vattenråden	7
Föregångsprojektet ”Österlens sköna vattendrag”.....	8
Projektledaren/Åtgärdssamordnaren inom Vattenvård i sydost.....	8
Organisation och roller.....	9
Målen och direktiven som styr.....	9
Vattendragen behöver förbättras	11
Historisk påverkan på vattenmiljöerna	11
Vattendragens ekologiska och kemiska status.....	12
Vattendragens kväve- och fosforhalter.....	13
Vattenvårdande åtgärder.....	16
Behovet av åtgärder	16
Exempel på vattenvårdande åtgärder.....	17
Ur markägarens perspektiv	19
Uppföljning av åtgärdernas miljönytta.....	19
Metodik för åtgärdsarbetet.....	20
Projektets ekonomiska förutsättningar.....	21
Kommunalt samarbetsavtal	21
Externa bidrag	21
Källförteckning.....	22
Bilagor.....	23

Inledning

Vattendragen i sydöstra Skåne behöver förbättras. Enligt EU:s vattendirektiv ska alla vattendrag ha uppnått god status till senast 2027 eller 2033 beroende på vattendragens olika utgångslägen, men i sydöstra Skåne är det för närvarande (2021) endast ett av 13 vattendrag som uppnår detta (se sid 12). Vattendragen uppvisar höga halter av bland annat kväve och fosfor.

Människan har påverkat landskapet mycket de senaste hundra åren och många naturliga sötvattensmiljöer är borttagna eller förändrade (Naturvårdsverket 2020). Vattenvårdande åtgärder som att exempelvis återskapa våtmarker (Figur 1) har visat sig vara betydelsefulla och kanske ännu viktigare för framtiden. Det behövs mer vatten på land som på ett naturligt sätt renar vattnet, ökar den biologiska mångfalden och på sikt bildar dricksvatten (Naturvårdsverket u.å.). Delar av sydöstra Skåne lider redan i dagsläget brist på dricksvatten under varma sommardagar och man räknar med att problemen kommer öka i framtiden med klimatförändringarna (Länsstyrelsen 2012). Extremare nederbördsperioder samt utökade perioder av torra kan bli effekter och därmed behövs effektiva metoder att dämpa flöden samt magasinera vatten.

Just nu sker många internationella och nationella satsningar på vattenvård som underlättar arbetet. Vattenmiljöproblemen följer inte kommungränserna och därmed är vattenrådets roller allt mer viktiga som samverkande organ över kommungränserna. På grund av begränsade ekonomiska resurser har sydöstra Skånes två vattenråd hittills inte kunnat satsa på konkreta vattenvårdsprojekt, behovet är stort och exempelvis har Kävlingeåns Vattenråd arbetat med vattenvårdande åtgärder i snart 30 år (Kävlinge kommun 2020). I och med anställningen av den gemensamma åtgärdssamordnaren och detta projekt finns det stora möjligheter att få igång ett långsiktigt åtgärdsarbete för sydöstra Skånes vatten.

Projektet *Vattenvård i sydost* pågår mellan 2020 – 2024 och är ett samarbete mellan sydöstra Skånes två vattenråd, Österlens Vattenråd (ÖVR) och Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån (NKT), de 6 kommunerna Kristianstad, Hörby, Tomelilla, Simrishamn, Sjöbo och Ystad och sträcker sig över 13 vattendrags avrinningsområden. Projektet leds av en åtgärdssamordnare som anställts med LOVA-medel från Länsstyrelsen.

Figur 1. Torupaflo, våtmark i Torup, Klammersbäckens avrinningsområde. Foto: Therese Parodi

Projektets arbetsområde

Projektets geografiska gränser utgörs av de två vattenrådets (ÖVR och NKT) gemensamma arbetsområde (Figur 2). Detta utgörs av 13 vattendrags avrinningsområden som sträcker sig över 6 kommuner; Kristianstad, Hörby, Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo och Ystad.

Figur 2. Projektets arbetsområde utgörs ÖVR och NKT:s gemensamma arbetsområden och avgränsas av de svarta linjerna. Svart linje = vattendragens naturliga avrinningsområden. Röd linje = kommungränser.

Projektets syfte och målsättningar

Projektet inleds med Etapp 1 (2021-2023) och om finansiella medel finns så kommer Etapp 2 (2024-2027) att inledas eftersom det bedöms att vattendragen inte kommer ha hunnit uppnå God status till 2027 enligt vattendirektivet inom Etapp 1. Det bedöms rimligt att Etapp 2 avslutas samtidigt som EU:s vattendirektivs förvaltningscykel (sid 10) avslutas. Om finansiella medel finns kommer Etapp 3 inledas år 2028.

Projektets syfte

Syftet är att skapa förutsättningar för att fler vattendrag inom arbetsområdet ska uppnå God ekologisk status till senast 2033 (se Tabell 1 på sid 12 för aktuell status).

Projektets målsättningar

Målsättningen är att inom arbetsområdet och under Etapp 1 och Etapp 2 anlägga minst 50 ha våtmarker/dammar. År 2027 skulle dessa 50 ha våtmarker totalt ha reducerat upp till cirka 100 ton kväve och 10 ton fosfor*. Så länge de 50 ha våtmarkerna är i drift och har bra funktion kommer de fortsättningsvis rena upp till ca 25 ton kväve och ca 2,5 ton fosfor per år.

**Beräkningen utgår från Länsstyrelsens schablonvärden för våtmarkers reduktionseffekter. Kvävereduktion= 500 kg/ha/år och fosforreduktion= 49 kg/ha/år (Länsstyrelsen Jönköping U.å.) Schablonmässigt räknas det att dessa 50 ha våtmarker/dammar anläggs med en takt av 7 ha per år förutom ett år där det anläggs 8 ha.*

Målsättningen med projektet är att inom arbetsområdet:

- Uppnå god kemisk och ekologisk status i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten, samt i Östersjön där vattendragen mynnar ut
- Minska tillförseln av näringsämnen och förorenande ämnen till sjöar, vattendrag och till Östersjön.
- Förbättra vattenhushållningen
- Minska risken för översvämningar
- Öka biologisk mångfald samt förbättra levnadsmiljöerna för hotade arter
- Återskapa en mer naturlig hydrologi i och omkring vattendragen
- Förbättra vattenanknutna ekosystemtjänster
- Skapa nya och utveckla de befintliga vattennära rekreationsområdena
- Bidra till att berörda nationella miljömål uppfylls

Metodik för att uppfylla syfte och mål

För att uppnå God ekologisk status behöver halterna av fosfor och kväve minskas i vattendragen. Det behöver vara god etablering av bottenfauna, fisk och kiselalger. Vattenlevande djur behöver kunna transportera sig i vattendragen. Vattendragen behöver återställas till sin ursprungliga fysiska form där vattenfåran slingrar sig fram, istället för raka utdikningar. Svämplan och våtmarker behöver bildas/återskapas och vattendragskanter behöver avfasas. Sker många åtgärder riktade till samma avrinningsområde ökar möjligheterna till förbättrad statusklassning, sker åtgärderna spritt över hela sydöstra Skåne sker fortfarande en förbättring, som kanske inte märks på ändrad statusklassning. Åtgärder kommer prioriteras där behovet av miljönytta är som störst.

Metoden för att fler vattendrag ska uppnå God ekologisk status är genom initiering och projektledning av vattenvårdande åtgärder i vattendragens avrinningsområden. Exempel på vattenvårdande åtgärder är anläggandet av våtmarker, dammar och svämplan. Inom projektet kan

det även bli aktuellt att bland annat plantera träd längs vattendrag, återmeandra och avfasa vattendragens kanter.

Parallellt med det vattenvårdande arbetet inom detta projekt behöver utsläppen minska vid källan. Det är ett arbete som inte ingår i detta projekt. Det kan handla om att minska näringsläckaget från jordbruket, från industrier eller från enskilda avlopp. Länsstyrelsen arbetar med att eliminera vandringshinder i vattendragen, vilket också är ett viktigt arbete för att nå bättre ekologisk status.

Bakgrund

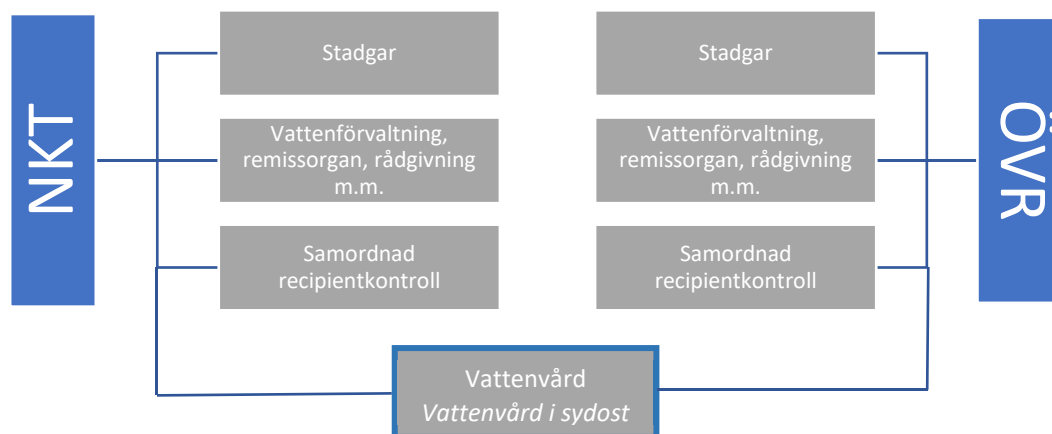
Vattenråden

I sydöstra Skåne finns det två vattenråd, Österlens Vattenråd (ÖVR) samt Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån (NKT). De båda vattenråden är separata organisationer med separata styrelser och stadgar (Bilaga A och B). I Figur 3 nedan redovisas respektive vattenråds verksamhetsgrenar. Projektet *Vattenvård i sydost* arbetar gemensamt inom de båda vattenråden.

Vattenråden är ideella medlemsorganisationer och fungerar som samverkansplattformar för kommuner, myndigheter, intresseföreningar, markägare och privatpersoner. De besitter lokal kännedom om vattendragen och miljön omkring. De undersöker, informerar och verkar för att förbättra vattenmiljöerna i sydöstra Skånes åar. Alla åar provtas regelbundet inom den samordnade recipientkontrollen och resultaten visas på respektive vattenråds hemsidor.

Österlens vattenråd bildades år 2011 och var då en ombildning av Österlens Vattenvårdsförbund som bildades 2006. Arbetsområdet sträcker sig över kommunerna Kristianstad, Hörby, Simrishamn, Tomelilla. De vattendrags avrinningsområden som ingår i ÖVR:s arbetsområde är: Segesholmsån, Julebodaån, Verkeån, Klammersbäck, Mölleån, Rörums norra å, Rörums södra å, Oderbäcken, Tommarpsån och Kvarnbybäcken.

Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån bildades år 2009 och var då en ombildning av Nybroåkommittén som bildades 1982. Arbetsområdet sträcker sig över kommunerna Tomelilla, Sjöbo, Simrishamn och Ystad. De vattendrags avrinningsområden som ingår i NKT:s arbetsområde är Nybroån, Kabusaån och Tygeån.

Figur 3. Respektive vattenråds (NKT och ÖVR) verksamhetsgrenar.

Föregångsprojektet "Österlens sköna vattendrag"

År 2018 beviljades båda vattenråden Leader-medel för att kunna anställa en gemensam projektledare med syfte att öka engagemang och kunskap och vattenmiljöerna inom båda vattenrådets arbetsområden. Projektet pågick mellan 2018-2021 under projektnamnet *Österlens sköna vattendrag*. Projektets mål var att informera om och inkludera fler i arbetet med att förbättra vattenmiljöernas status. Samarbeten skedde med olika föreningar, företag, högskolor, universitet och naturskolor och det organiserades vandringar, workshops och utställningar för att uppmärksamma åarna och vattenrådets arbete. En bred informationsinsats lades som grund för fortsatt åtgärdsarbete.

Under Österlens sköna vattendrags projekttid (2018-2021) tecknades ett samarbetsavtal (Bilaga C) med finansiell insats mellan de sex kommunerna inom arbetsområdet; Kristianstad, Hörby, Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad. Syftet med samarbetsavtalet var att genomföra Leader-projektet, samt att få kommande åtgärdsarbeten organiserade så att stabilitet och kontinuitet uppnås. Målsättningen var bland annat att anställa personal i projektform för att bland annat söka statliga medel för att förbättra vattenmiljöernas status.

Projektledaren/Åtgärdssamordnaren inom Vattenvård i sydost

I september 2020 anställdes en åtgärdssamordnare inom ett LOVA-projekt (Länsstyrelsen) för att initiera och driva vattenvårdande åtgärder inom projektet *Vattenvård i sydost*. Projektanställningen är ett samarbetsprojekt mellan de två vattenråden, ÖVR och NKT, och även över de sex kommunerna i arbetsområdet: Kristianstad, Hörby, Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo och Ystad. Initialt erhöles LOVA-medel för att anställa åtgärdssamordnaren mellan 2020-2023. Under sommaren 2021 erhöles ytterligare LOVA-medel som innebar en förlängning av åtgärdssamordnarens tjänst till och med 2024. Projektet pågår därmed mellan 2020-2024 och beslutet om LOVA-bidrag innebär att Länsstyrelsen finansierar 80% av anställningen alla år. Resterade 20 % bekostas av de två vattenråden. Åtgärdssamordnarens arbetsområde utgörs av de båda vattenrådets arbetsområden, se Figur 2 ovan. Målbilden är att åtgärdssamordnarens funktion blir en fast tjänst efter att projekttiden tar slut, men det beror bland annat på aktuella bidrag, samt antal projekt i drift som kan finansiera tjänsten fortsättningsvis. Simrishamns kommun anställde även en åtgärdssamordnare med LOVA-medel med start juni 2020. De båda åtgärdssamordnarna samarbetar inom vissa projekt.

Vattenrådets åtgärdssamordnarens arbetsuppgifter i projektet är att:

- Planera, initiera och genomföra åtgärder som reducerar föroreningsbelastning och ogynnsam hydrologisk påverkan och som främjar biologisk mångfald och rekreationsintressen i och vid vattenmiljöerna. Allt detta ska göras i samförstånd med landsbygdsföretagen utan att menligt påverka de lokala landsbygdsverksamheternas verksamheter.
- Handlägga ansökningar för finansiering av vattenvårdprojekt.
- Projektledning och rapportering av uppgifter och ekonomisk uppföljning av projekt till Länsstyrelsen och Vattenråden.
- Informera om arbetet vid vattenrådets styrelsemöten och andra möten och sammankomster.
- Sprida information om vattenvårdsarbetet som vattenråden i sydöstra Skånes gör.
- Ta fram informationsmaterial.

Åtgärdssamordnaren kommer särskilt att arbeta mot följande mål:

- Inventera utvalda avrinningsområden med avseende på lämpliga åtgärder.
- Genomföra flera åtgärder mot övergödning där rätt åtgärd placeras på rätt plats.
- Söka finansiering till genomförandet av vattenvårdande åtgärder.
- Identifiera kostnadseffektiva åtgärder mot övergödning som orsakar minsta möjliga negativa påverkan på landsbygdsföretagens verksamheter.
- Inventera incitament och styrmedel för att stärka åtgärdsarbetet utifrån lokala förutsättningar.
- Identifiera vilka stöd och underlag som behövs.
- Bygga nätverk i avrinningsområdet för att engagera lokala aktörer i åtgärdsarbetet, främja diskussioner och ta tillvara på lokal kunskap i god anda.

Organisation och roller

Åtgärdssamordnarens arbete styrs av ÖVR:s och NKT:s respektive stadgar samt respektive delegations- och arbetsordningar (Bilaga D och E). Det finns en beredningsgrupp som ansvarar för det löpande arbetet inklusive åtgärdssamordnarens arbetsuppgifter inom *Vattenvård i sydost*. Beredningsgruppen består av sex personer, tre personer från vattenrådet för NKT och tre personer från ÖVR. Beredningsgruppen har inte rösträtt utan fungerar som ett bollplank för åtgärdssamordnaren. Gruppen har rätt att adjungera andra personer till gruppen som den finner lämpligt, permanent eller tillfälligt. Vattenråden har beslutsrätt för frågor som rör deras arbetsområden.

Det är även väsentligt att vattenvårdsarbetet samordnas och integreras med berörda kommuners plan- och VA-avdelningar.

Målen och direktiven som styr

Grunden till vattenrådets vattenvårdsarbete är omfattande miljölagstiftning men också politiskt förankrade överenskommelser och mål så som exempelvis EU:s vattendirektiv och de svenska miljömålen. Nedan sammanfattas exempel på de grundläggande mål och direktiv som styr. Många av målen ser inte ut att bli uppnådda i tid och därmed finns ett stort behov av vattenvårdande insatser både nu och i framtiden.

EU:s vattendirektiv

EU:s vattendirektiv (EU:s ramdirektiv för vatten) syftar till att skydda och förbättra EU:s alla vatten så att vi har tillräckligt mycket vatten av god kvalitet, både idag och imorgon. Det innefattar sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten, dock inte hav. Det syftar bland annat till att minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning och förbättra tillstånden för akvatiska ekosystem. Vattendirektivet antogs år 2000 och det infördes i svensk lagstiftning år 2004. Planeringsarbetet sker under 6-åriga förvaltningscykler, efterföljt av åtgärdsarbete. Den första cykeln avslutades 2009, den andra 2015, den tredje 2021 och nästkommande blir 2027. Hela Sverige är indelat i fem olika vattendistrikt och sydöstra Skåne ingår i Södra Östersjöns vattendistrikt där Länsstyrelsen Kalmar är vattenmyndighet som ansvarar för genomförandet och får stöd av Havs- och vattenmyndigheten (Havs och Vattenmyndigheten u.å.). Senast 2027 eller 2033 ska målet om att alla vattenförekomster ska ha God ekologisk och kemisk status ha infriats.

Baltic sea action plan

Länderna runt Östersjön, Öresund och Kattegatt samarbetar inom aktionsplanen BSAP (Baltic Sea Action Plan) och HELCOM.

Helsingforskonventionen, Helcom, är en överenskommelse mellan 9 länder (Sverige, Danmark, Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Ryssland, och Tyskland samt EU) om att gemensamt bidra till att skydda Östersjöns marina miljö. BSAP berör Östersjön och även dess tillrinningsområden, det vill säga vattendragen. Beslutet om aktionsplanen fattades av ministrarna runt Östersjön år 2007 och målet var att Östersjön skulle ha God ekologisk status år 2021. Trots omfattade insatser samt minskade halter av vissa farliga ämnen och näringsämnen så uppnås inte målet, därför ska planen uppdateras till 2021 (Havs och Vattenmyndigheten 2019).

Sveriges miljömål

År 1999 beslutade Sveriges riksdag beslut om de svenska miljökvalitetsmålen. Det finns totalt 16 miljömål (Sveriges miljömål 2020) och många berör våra vattendrag, exempel på dessa är:

- Ingen övergödning
- Myllrande våtmarker
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet,
- Ett rikt växt- och djurliv
- Hav i balans

Under 2019 utvärderade Naturvårdsverket möjligheten att nå alla miljömål dels i Sverige men även i Skåne och resultaten visade att ingen av ovan nämnda miljömål beräknades nås till år 2020 (Naturvårdsverket 2019).

Globala miljömål

År 2015 enades FN:s medlemsländer om Agenda 2030 och de globala målen. De globala målen för miljömässig, social och ekonomisk hållbar utveckling utgörs av 17 mål till 2030 (Globala målen u.å). De mål som främst berör vattenrådets arbete är målet 6 "Rent vatten och sanitet" där ett av delmålen handlar om att skydda och återställas de vattenrelaterade ekosystemen, däribland våtmarker. Samt mål 15 "Ekosystem och biologisk mångfald".

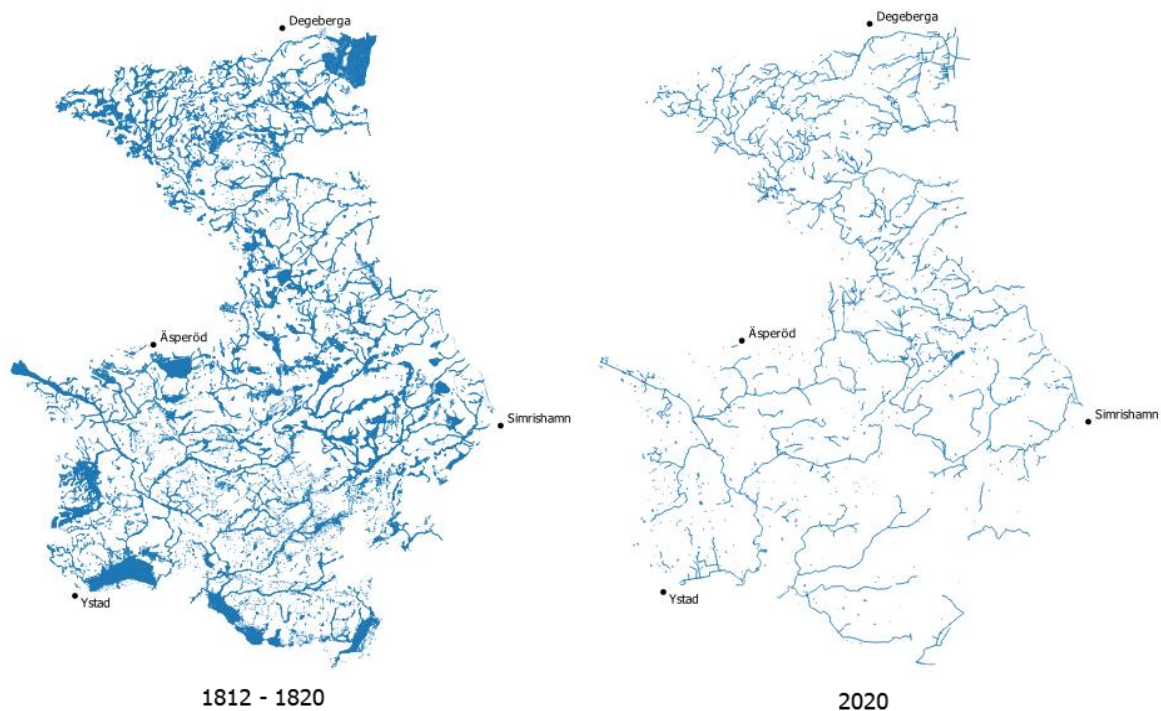

Vattendragen behöver förbättras

Historisk påverkan på vattenmiljöerna

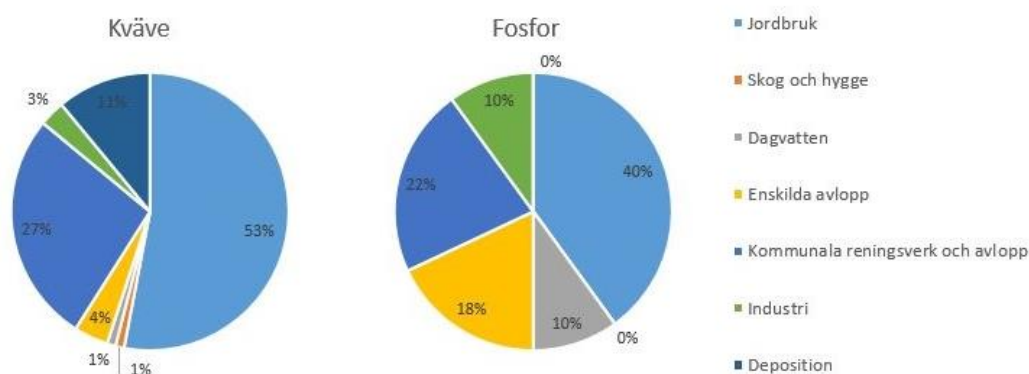
För bara några hundra år sedan såg vattenmiljöerna helt annorlunda ut, i Skåne fanns ca 90 % mer våtmarker och vattendragen slingrade sig fram i landskapet. Mångfalden var betydligt högre, och mängden näring som släpptes ut i markerna var betydligt mindre och kunde bindas i marken på naturlig väg i exempelvis naturliga våtmarker. Runt år 1900 är Östersjön ett näringsfattigt hav men så ser det inte ut i dagsläget. I dagsläget tar Östersjön årligen emot mer än dubbelt så mycket kväve och tredubbelt så mycket fosfor som för 100 år sedan och Östersjön är idag betraktat som ett övergött hav (Östersjöcentrum, Stockholms universitet 2017). Hur kunde det bli så här?

Under 1800-talet led Sverige av svält vilket medförde att man ville frigöra mer odlingsmark. Detta gjorde man genom att sänka sjöbottnar och gräva bort vattendragens slingrande form till raka diken vilket medförde att vattnet rann bort snabbare från odlingsmarken och större odlingsarealer kunde frigöras. I och med detta arbete försvann uppemot en fjärdedel av Sveriges naturliga våtmarker och ca 90 % av Skånes. Nedan visar Figur 4 att en kraftig minskning av vattenmiljöer har skett på ca 200 år inom arbetsområdet (Från Segesholmsån i norr till Nybroån i söder). Mindre vatten på land har bland annat lett till försämrad näringsrening, ökade utsläpp av koldioxid som tidigare lagrats under vattenytan, mindre grundvattenbildning och minskad artrikedom (Naturvårdsverket 2020).

Figur 4. Vattenmiljöer inom arbetsområdet år 1812-1820 jämfört med 2020. Kartorna visar en kraftig minskning av vattenmiljöer. Karta: Jora Ligtenberg (Simrishamns kommun).

Huvuddelen av den näring som når Östersjön kommer från jordbruket (Figur 5 nedan) och en stor ökning av näringstillförsel skedde på 1950 talet vid införandet av handelsgödsel som började användas mer och mer istället för stallgödsel. Problemen med bottendöd och fiskflykt kom upp i ljuset under 1980-talet. Åtgärdsplaner för att minska näringstransporten började på allvar växa fram. I sydöstra Skåne består landskapet till stor del av odlingsmark varav kväve och fosfor transporteras till vattendragen, och slutligen hamnar i havet och bidrar till algbloomning och på sikt bottendöd. Processen påskyndas av att vattnet spolats ut mot havet snabbare i de rätade vattendragen, samt att det inte längre finns lika många våtmarker som fångar upp och binder näringen på land. (Östersjöcentrum, Stockholms universitet 2017).

Figur 5. Olika källor till mänskligt orsakade utsläpp av näring till Egentliga Östersjön, den största andelen kommer från jordbruket (Jordbruksverket 2020).

Vattendragens ekologiska och kemiska status

Kravet enligt EU:s vattendirektiv är att alla vattendrag ska uppnå god ekologisk och kemisk status tills senast 2027 eller 2033 och i sydöstra Skåne är det för närvarande (år 2021) endast två (Julebodaån och Rörums norra å) av 13 vattendrag, som uppnår god ekologisk status (Tabell 1). Fem av nedanstående vattendrag är inte klassade eftersom klassificering endast görs på de större vattenförekomsterna.

Tabell 1. Ekologisk och kemisk status enligt EU:s vattendirektiv för vattendragen inom ÖVR och NKT:s arbetsområden, sorterat från norr till söder.

Vattendrag	Vattenråd	Ekologisk status *	Kemisk ytstatus**
Segesholmsån	ÖVR	Måttlig	Uppnår ej god
Julebodaån	ÖVR	God	Uppnår ej god
Verkeån	ÖVR	Måttlig	Uppnår ej god
Klammersbäck	ÖVR	Ej klassad	Ej klassad
Mölleån	ÖVR	Ej klassad	Ej klassad
Rörums norra å	ÖVR	Måttlig	Uppnår ej god
Rörums södra å	ÖVR	Måttlig	Uppnår ej god
Oderbäcken	ÖVR	Ej klassad	Ej klassad
Tommarpsån	ÖVR	Måttlig	Uppnår ej god
Kvarnbybäcken	ÖVR	Ej klassad	Ej klassad
Tygeån	NKT	Ej klassad	Ej klassad
Kabusaån	NKT	Måttlig	Uppnår ej god
Nybroån	NKT	Måttlig	Uppnår ej god

Ekologisk status

- Hög
- God
- Måttlig
- Otillfredsställande
- Dålig

Kemisk status

- God
- Uppnår ej god

*Ekologisk status innefattar:

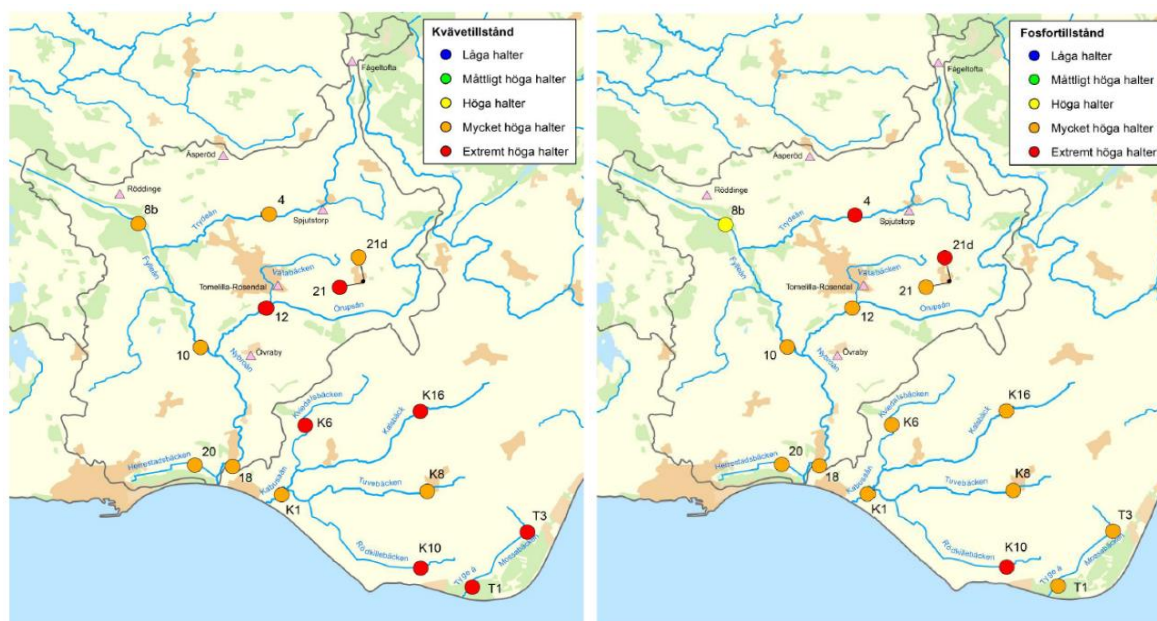
- *Biologiska kvalitetsfaktorer: Bottenfauna, makroalger, makrofyter, kiselalger, växtplankton, fisk.*
- *Fysikaliska-kemiska egenskaper: Näringsämnen (kväve och fosfor), ljusförhållanden, syrgasförhållanden, förorening*
- *Särskilt förorenande ämnen*
- *Hydromorfologi: Konnektivitet, hydrologisk regim, morfologiskt tillstånd (VISS u.å).*

**Kemisk status innefattar 45 olika prioriterade ämnen av miljögifter och föroreningar (VISS u.å)

Generellt sett så beror den måttliga ekologiska statusen i vattendragen i Tabell 1 ovan på att vattendragen är påverkade av övergödning, dvs. höga halter av kväve och fosfor som främst kommer från jordbruket. Näringen transporteras sedan till havet med effekter som övergödning och på sikt bottendöd. Vattendragen är även starkt påverkade av människan (uträtade och fördjupade) vilket innebär att de naturliga processerna som näringsrening och flödesutjämning är negativt påverkade. Många växter och djurs naturliga livsmiljöer har försvunnit som följd. På vissa ställen finns det vandringshinder (skapade av människan) som medför att vissa vattenlevande djur inte kan passera (VISS 2021).

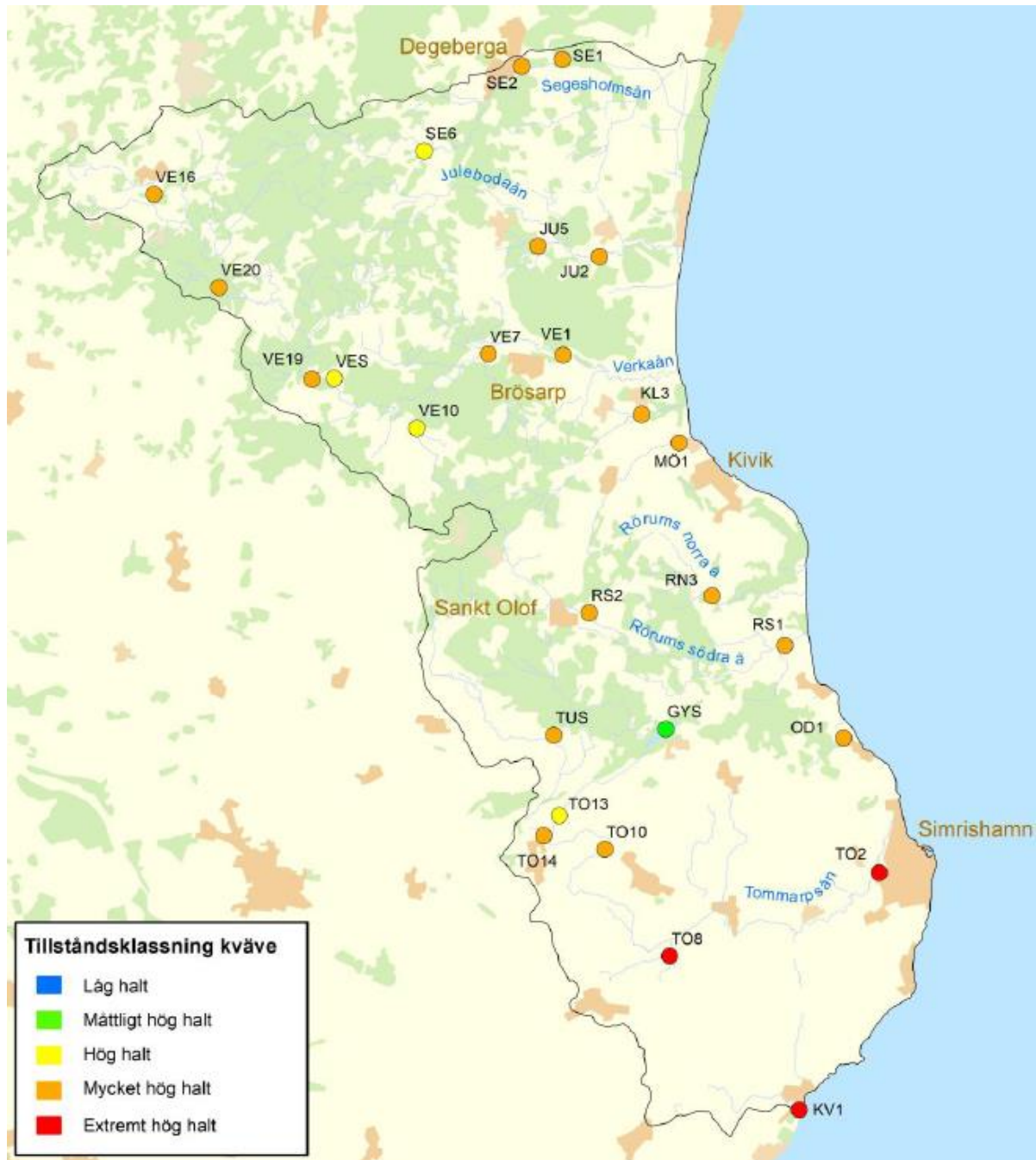
Vattendragens kväve- och fosforhalter

Båda vattenråden har respektive samordnade recipientkontroller inom sina arbetsområden, resultaten finns på respektive vattenråds hemsidor. Man mäter bl.a. flödet, näringsämnen, temperatur, syrgashalt, och totalt organiskt kol. I vissa vattendrag undersöks även vilka djur som lever på bottenarna (bottenfauna), kiselalger, flödet och fiskbestånd. Nedan (Figur 6) visas ett utdrag ur NKT:s årsrapport för 2022 som illustrerar hur näringsstatus såg ut i Nybroån, Kabusaån och Tygeån. Punkterna i bilderna är provpunkter inom NKT:s recipientkontrollprogram och resultatet visar halter av kväve och fosfor som varierar främst från höga till extremt höga halter. Totalt transporterade NKT:s tre vattendrag under år 2022 685 ton kväve och 8 ton fosfor till havet. Störst näringsbelastning på havet hade Nybroån och minst var det i Tygeåns mynning (NKT 2022).

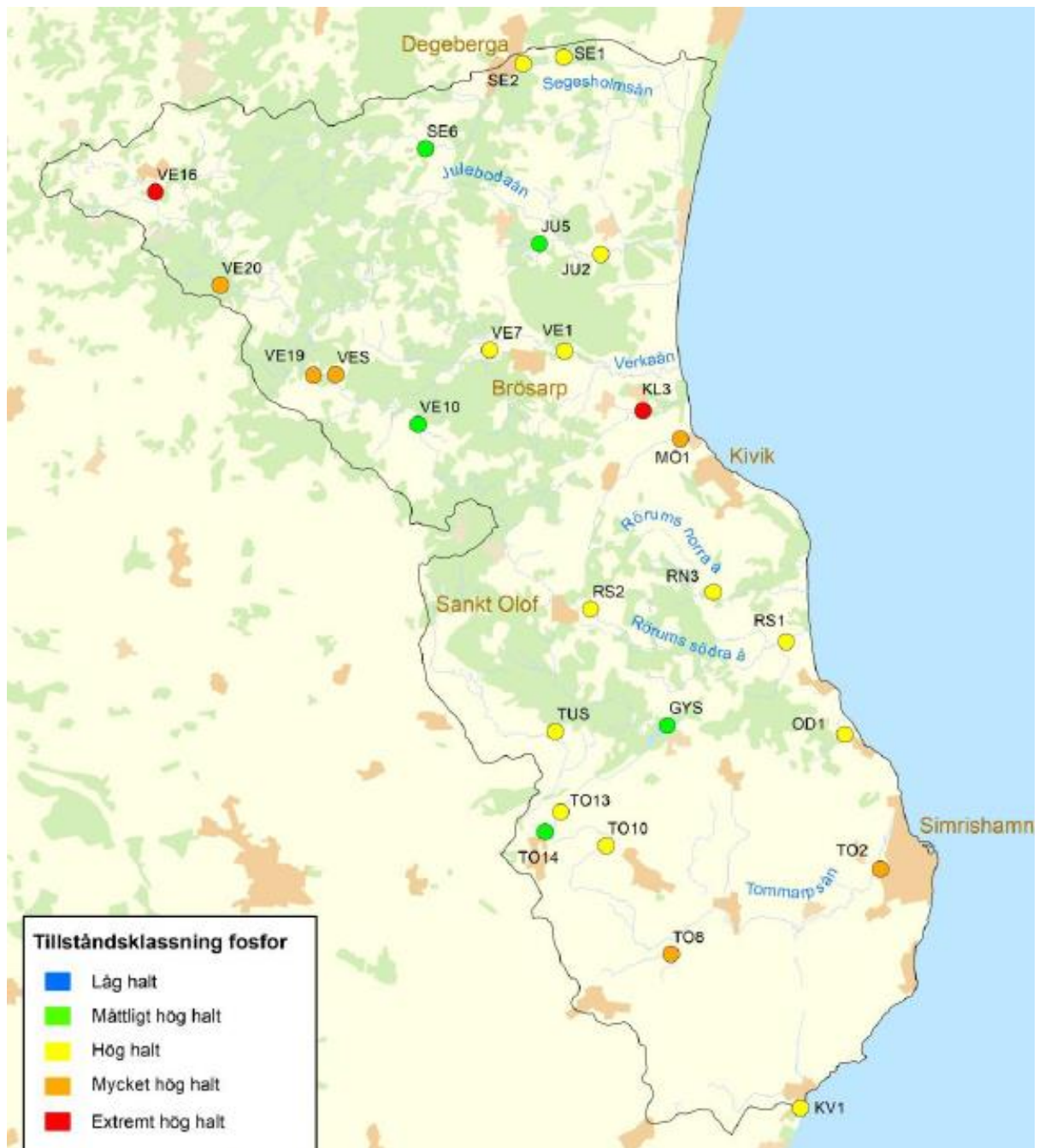

Figur 6. Totalkväve (vänster) och totalfosfor (höger) i vattendragen inom NKT:s arbetsområde år 2022 (NKT 2022).

Nedan (Figur 7 och 8) visas ett utdrag ur Österlens Vattenråds årsrapport för 2022 som illustrerar hur näringsstatus såg ut i vattenrådets alla vattendrag. Punkterna i bilderna är provpunkter inom Österlens Vattenråds recipientkontrollprogram. Sammantaget transporterade alla vattendrag under år 2022 534 ton kväve och ca 7 ton fosfor till havet. Störst näringsbelastning på havet hade Tommarpsån och minst hade Rörums norra å (Österlens Vattenråd, 2022).

Figur 7. Totalkväve i vattendragen inom Österlens Vattenråd år 2022 (Österlens Vattenråd, 2022)

Figur 8. Totalfosfor i vattendragen inom Österlens Vattenråd år 2022 (Österlens Vattenråd, 2022)

Vattenvårdande åtgärder

Behovet av åtgärder

I sydöstra Skåne är behovet av vattenvård stort på grund av att landskapet främst präglas av jordbruksmark samt på grund av ett kraftigt modifierat landskap de senaste hundra åren. Utsläppen har ökat och den naturliga näringsreningen har försämrats. De höga halterna näring som transporteras från land till hav bland annat via vattendragen medför att Östersjön drabbas av algblomning, syrebrist och bottendöd (WWF 2020). Att hålla mer vatten på land är viktigt eftersom det på sikt sjunker ned och bildar grundvattnet som vi sedan använder till dricksvatten. Vatten på land drar till sig en mängd olika arter och på så vis ökar den biologiska mångfalden. Det behövs en variation av vattenmiljöer för att gynna arter som blivit hotade på grund av brist på lämpliga levnadsmiljöer, som exempelvis groddjur, ryggradslösa djur, vattenväxter och våtmarksfåglar. I jordbruksmiljöer blir vattenmiljöerna viktiga spridningskorridorer för olika djur och växter.

Med ökad bebyggelse och infrastruktur behövs även ett effektivt sätt att ta hand om dagvattnet, flödesdämpning och vattenmagasinering. Med klimatförändringarna i beaktning med extremare väder så som mer intensiva skyfall samt perioder av torka så blir dessa typer av funktioner ännu viktigare.

Vattenmiljöer har generellt sett en förmåga att dra till sig människor som vill njuta av närhet eller utsikt över vatten, därför är vattenmiljöer i landskapet ofta attraktiva miljöer för rekreation och friluftsliv. På lång sikt kommer åtgärdsprojekten att ha positiv påverkan på turism, fiske, boendemiljöer och jordbruk (Naturvårdsverket 2009). Genomförandet av vattenvårdsprojekt engagerar entreprenörer, konsulter och tjänstemän och skapar arbetstillfällen i närområdet.

Ett gott exempel på en vattenvårdande åtgärd är Borstakärrs våtmarker (Figur 9) i Christinehofs ekopark i Tomelilla kommun. För cirka hundra år sedan utdikades och torrlades området och 2002 återställdes det med LONA-medel från Naturvårdsverket till dess ursprungliga våtmarker inom Naturvårdsprojektet Borstakärr som drevs av Högestad & Christinehof. Landskapet har gått från torrlagd monokultur till ett våtmarksområde myllrande av liv och människor som vill njuta av dess rekreativsvärde (Christinehofs ekopark u.å).

Figur 9. Borstakärrs våtmarker. Fotograf: Anna Persson

Exempel på vattenvårdande åtgärder

Många av åtgärderna som listas nedan har hög miljönytta och multifunktionalitet och kan bli aktuella att genomföra inom projektet. I detta avsnitt beskrivs åtgärden samt vilken miljönytta den har.

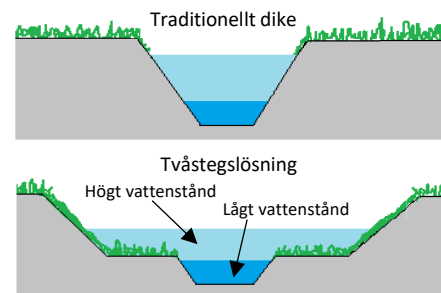
Våtmarker och dammar

En våtmark är mark där vatten under en stor del av året finns nära under markytan, i nivå med markytan eller strax över markytan. Vattenområden som är täckta med växtlighet räknas också in. Beroende på platsens förutsättningar samt hur åtgärden utformas kan de fylla olika funktioner, men oftast uppnås multifunktionalitet. Den största skillnaden mellan en våtmark och en bevattningsdamm är att bevattningsdammen grävs djupare. Bevattningsdammen fylls på med vatten naturligt och medför att vattenförbrukningen till bevattning minskar. Våtmarker bidrar bl.a till att:

- Rena vattnet från näringsämnen så som kväve och fosfor
- Öka biologisk mångfald (fler djur- och växtarter)
- Kan dämpa höga vattenflöden och fungera som vattenreserv vid torka
- Öka grundvattenbildningen istället för att vattnet spolats ut mot havet
- Rekreationsområde för fiske, fågelskådning, jakt m.m.
- Binda koldioxid som annars bidrar till växthuseffekten

Tvåstegslösning

Skiljer sig från ett vanligt vattendrag genom att kanterna är tvådelade som i ett trappsteg (Figur 10). I mitten finns en djupfåra för att vattnet ska kunna rinna även under låga flöden. Detta minskar risken för uttorkning som är negativt för de vattenlevande djuren. När vattenflödet är högt rinner vattnet ut över de båda terrasserna på sidorna.

Figur 10. Illustration: Therese Parodi

- Växtligheten på sidorna binder näring och andra ämnen
- Vattendraget har större möjlighet att karva ut sin ursprungliga slingrande form i landskapet
- Minskar uttorkning av vattendrag och översvämningar
- Minskar översvämning
- Minskar rensningsbehovet av vattendraget

Skyddszon/Kantzonen & Anpassad skyddszon

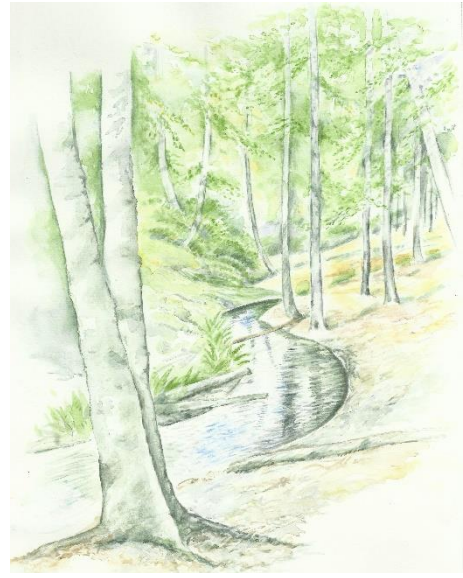
En skyddszon är en zon längs med ett vattenområde (vattendrag, dike, sjö, damm) som är beklädd med växtlighet. Den utgör en gräns mellan åkermark och vattenområdet. Det finns även något som kallas *Anpassad skyddszon* – skillnaden är att dessa kan placeras ut just där markerosionen sker, det behöver alltså inte vara vid ett vattendrag utan exempelvis mitt på åkermark.

- Läckage av näring och andra ämnen så som ex. växtskyddsmedel minskar
- Växtligheten binder marken och minskar erosion
- Regnvatten och annat vatten tas upp av växtligheten och rinner inte ut till havet
- Tillför dött material till vattendraget som blir föda till djuren i vattendraget
- Fler växter och djur kan leva i skyddszonen vilket ökar biologiska mångfalden

Trädplantering längs vattendrag

Vattendragens kvalité, samt djur och naturliv gynnas av att ha träd omkring sig, och även närområdet påverkas positivt (Figur 11). Trädens blomning hjälper även till att dra till sig fler pollinatörer som kan gynna odlingarna.

- Skuggar vattnet så att temperaturen håller sig nere och jämn vilket gynnar djurlivet
- Skuggningen minskar produktionen av vattenväxter vilket minskar igenväxning av vattendraget
- Trädens rötter binder marken och minskar erosion
- Träden drar till sig fler djurarter så som fåglar och insekter, ökar den biologiska mångfalden
- Träden kan ta upp näringsämnen som annars hamnat i vattendraget/havet

Figur 11. Klammersbäck. Illustration: Per Axell

Svämplan

Ett annat namn för detta är flodplan, flodslätt, översilningsytor. Svämplan är plana ytor intill ett vattendrag där vattnet vid höga flöden kan svämma över.

- Minskar erosion vid höga flöden
- Verkar flödesutjämnande vid höga flöden
- Binder näring och andra ämnen
- Håller mer vatten på land vilket blir boplatser för olika djur

Återslingring (så kallat meandring) av vattendrag

Vattendragen har historiskt sett blivit uträtade för att göra mer plats för odlingsmark – i rätade vattendrag har mycket av den naturliga variationen försvunnit. Man kan gräva om vattendragen för att efterlikna dess naturliga form som är att slingra/meandra sig fram. Vattendrag kan också med de rätta förutsättningarna och med tidens gång börja karva ut sin naturliga form. Slingrande vattendrag är bra för att:

- Vattnet syresätts mer, vilket gynnar djurlivet
- Minskar erosionen och därmed underhållet av vattendraget minskas genom att vattenhastigheten sänks
- Tar längre tid för vattnet att spolas ut i havet, mer vatten på land har många fördelar för djur och natur
- Näringsämnen och andra ämnen binds mer istället för att spolas ut
- Mer vatten hålls på land istället för att spolas ut och ökar på så vis grundvattenbildningen

Andra exempel

Andra exempel på åtgärder som kan bli aktuella är att lyfta upp vattendrag som är nedgrävda i kulvertar, skötsel och underhåll av befintliga anläggningar, placera ut lekgrus till fiskarna och tillföra död ved i vattendragen. Länsstyrelsen arbetar för närvarande med att eliminera vandringshinder för vattenlevande organismer.

Ur markägarens perspektiv

Kommentar från en markägare som anlagt våtmarker:

”Som markägare har jag bara goda erfarenheter av att anlägga våtmarker. Det har inte inneburit något betungande arbete för oss eftersom projektledaren sköter det mesta och inte heller någon ekonomisk förlust. Det finns bidrag att få för mark som förändras till våtmark och bidrag för anläggande och skötsel. Jag tycker det är viktigt att återställa vattenmiljöer, gynna mångfalden och rena kväve och fosfor. Betesdriften har inte påverkats negativt och på köpet får man ett vackert område att njuta av.”

Som markägare finns det flera motiv med vattenvårdande åtgärder, förutom att man gör en miljöinsats så kan man själv tjäna på vattenvård:

- En våtmark kan samla vattnet istället för att det blir översvämningar som förstör mark
- En bevattningsdamm leder till minskad vattenförbrukning
- Många åtgärder ökar den biologiska mångfalden, som i sin tur lockar till sig fler pollinatörer, som kan gynna odlingarna och ge högre avkastning.
- En vacker vattenmiljö blir ett rekreationsområde som kan nyttjas till fiske, fågelskådning, bad, skridskoåkning, jakt, etc.
- Ett slingrande vattendrag istället för ett rakt är den naturliga formen på ett vattendrag. Det ger lägre hastighet på vattnet och minskar därmed erosionen som kan förstöra mark.

Uppföljning av åtgärdernas miljönytta

Via respektive vattenråds samordnade recipientkontroll följs vattendragens kvalitéer upp. Inom vissa projekt kan det finnas behov av att följa upp åtgärdernas miljönytta och därmed kan det bli aktuellt med utökade provtagningar, inventeringar och/eller modelleringar. Sådana uppföljningar får styras av miljönytta och kostnadseffektivitet och baseras på befintliga eller externa ekonomiska resurser.

Metodik för åtgärdsarbetet

Åtgärder kommer att prioriteras där behovet är som störst, miljönytta och kostnadseffektivitet styr prioriteringen av projekt. Åtgärdssamordnaren arbetar efter nedanstående metodik vid initiering och projektledning av vattenvårdande åtgärder:

1. Projekttidé

Initieras antingen via markägaren eller via åtgärdssamordnaren. Åtgärdssamordnaren kan hitta intresserade markägare via broschyrer, informationsmöten, workshops etc. Bedömning av miljönytta, tekniska och ekonomiska förutsättningar görs och eventuella motstridiga intressen.

2. Fältbesök

Fältbesök görs och förslag till utformning diskuteras med intressenten.

3. Samråd, Bidrag, Tillstånd

Samråd sker med exempelvis berörd kommun, eventuellt dikningsföretag och grannar. Om bidragspengar redan beviljats kan dessa finansiera projektet, annars söker åtgärdssamordnaren bidragspengar. Om bidrag inte fås utreds möjligheter att finansiera projektet på annat sätt. Vid positivt besked gör markägaren anmälan om vattenverksamhet till Länsstyrelsen.

4. Projektering

Nästa steg är projektering och när ritningar och beskrivningar av den planerade anläggningen är klara sker godkännande av markägaren.

5. Avtal

Kommun och markägare skriver ett avtal om markupplåtelse och skötsel. Avtalstid är 20 år för anlagda dammar/våtmarker. Under anläggningstiden fram till slutbesiktning är kommunen (via vattenrådet) verksamhetsutövare för dammen/våtmarken. I avtalet ingår en garantitid på 5 år.

6. Anläggningsarbete

Anläggningsarbetet följs upp med platsbesök samt byggmöten för att kontrollera arbetets fortskridning.

7. Slutbesiktning

När anläggningen är klar ska den slutbesiktigas. Till besiktningen kallas entreprenör, markägaren och eventuellt en representant för kommunen. Fel och brister åtgärdas och slutbesiktningen dokumenteras. Efter slutbesiktningen är markägaren verksamhetsutövare för dammen/våtmarken.

Projektets ekonomiska förutsättningar

Kommunalt samarbetsavtal

Samtliga 6 kommuner inom arbetsområdet (Kristianstad, Hörby, Tomelilla, Simrishamn, Sjöbo och Ystad) har skrivit under ett samarbetsavtal för Vattenvård i sydost mellan 2021-2023.

Samarbetsavtalet möjliggör ett kontinuerligt åtgärdsarbete med en stabil grund och medför att kommunerna tillsammans kan arbeta systematiskt och effektivt med vattenfrågor, över kommungränserna. De flesta vattenråden i Skåne har upprättat liknande avtal med sina medlemskommuner. Samarbetsavtalet avser att samarbetskommunerna under 2021-2023 bidrar med en bestämd andel finansiella medel som kommer gå till att medfinansiera bidragsansökningar som sedan används till att avropa konsult för att genomföra vattenvårdsåtgärder. Totalt handlar det om en summa av 1 miljon kr per år, varav halva summan, 500 000 kr går till det ena vattenrådet och andra halvan, 500 000 kr till det andra vattenrådet. Avtalet avser även att kvarblivna finansiella medel från projektet Österlens sköna vattendrag ska överföras till detta projekt, Vattenvård i sydost. Anledningen till att det blev över medel är att det genomfördes en högre grad ideellt arbete än förväntat inom Österlens sköna vattendrag.

Externa bidrag

Under hela projekttiden kommer externa medel att sökas för anläggandet av vattenvårdsprojekten. Exempel på olika stöd är:

- Länsstyrelsens LOVA-medel (Lokala Vattenvårdsprojekt) som är medel från Havs- och vattenmyndigheten. Sista ansökningsdagen är 1 december varje år och man kan få bidrag som täcker upp till 80 % av den totala kostnaden (Länsstyrelsen Skåne u.å.).
- Naturvårdsverkets LONA-medel (Lokala Naturvårdssatsningen). Sista ansökningsdagen är 1 december varje år och man kan få bidrag som täcker upp till 90 % av den totala kostnaden. Inom LONA finns ett speciellt bidragsområde som kallas LONA våtmark (Naturvårdsverket 2021).
- Jordbruksverkets LBU medel (inom landsbygdsprogrammet) för miljöinvesteringar. Investeringar som gynnar miljön kan få stöd, som exempelvis projekt som syftar till att förbättra vattenkvalitén. LBU-medlen kan fungera som medfinansiering till andra projektstöd så att man kan uppnå en full ekonomisk täckning för projekten (Jordbruksverket 2021). LBU-stödet är för närvarande (2021) stängt men en ny programperiod kan återkomma inom kommande år.
- Det kan även uppkomma andra typer av stöd och därmed är det viktigt att ständigt vara uppdaterad om relevanta bidrag.

För att kunna genomföra vattenvårdande projekt är det oftast nödvändigt att bidra med en egen medfinansiering till bidragen, därmed är ett samarbetsavtal ovanstående samarbetsavtal en nödvändighet för ett stabilt och kontinuerligt vattenvårdsarbete, nu och i framtiden.

Källförteckning

Christinehofs ekopark. U.å. *Borstakärrens våtmarker*.

<https://www.christinehofsekopark.se/borstakarrs-vatmarker/> (Hämtad 2021-02-26).

Globala målen. U.å. *Om globala målen*.

<https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/> (Hämtad 2021-02-26).

Havs och Vattenmyndigheten. 2019. *En gemensam aktionsplan för Östersjöns miljö – BSAP*.

<https://www.havochvatten.se/planering-forvaltning-och-samverkan/internationellt-samarbete-och-konventioner/konventioner/helcom---skydd-av-den-marina-miljon-i-ostersjon/aktionsplan-for-miljon-i-ostersjon.html> (Hämtad 2021-02-16).

Havs och Vattenmyndigheten. U.å. *Ramdirektivet för vatten – utgångspunkt för svensk vattenförvaltning*.

<https://www.havochvatten.se/planering-forvaltning-och-samverkan/vattenforvaltning/vattendirektivet/vattendirektivet.html> (Hämtad 2021-02-19).

Jordbruksverket. 2020. *Övergödning och läckage av växtnäring*.

<https://jordbruksverket.se/jordbruket-miljon-och-klimatet/overgodning-och-lackage-av-vaxtnaring> (Hämtad 2021-03-03).

Jordbruksverket. 2021. *Landsbygdsprogrammet*.

<https://jordbruksverket.se/stod/programmen-som-finansierar-stoden/landsbygdsprogrammet> (Hämtad 2021-03-01).

Kävlinge kommun. 2020. *Hav och vattendrag*.

<https://www.kavlinge.se/byggaboochmiljo/naturochfriluftsliv/havochvattendrag.4.733c4d9113d1efc66f11496.html> (Hämtad 2021-02-26).

Limnologerna. U.å. *Vattenvårdsarbete i Kävlingeån – 20 år av lokal samverkan*.

<http://limnologerna.org/wp-content/uploads/2015/04/Anna-Olsson-Vattenv%C3%A5rdsarbete-i-K%C3%A4vlinge%C3%A5n.pdf>. (Hämtad 2021-03-03).

Länsstyrelsen Jönköping. U.å. *Metoder att beräkna minskade utsläpp av näringsämnen vid olika åtgärder*.

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c844027d530/1527508819017/beraknings-metoder-miskade-utslapp-vid-atgarder.pdf>. (Hämtad 2021-03-03).

Länsstyrelsen Skåne. U.å. *Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)*.

<https://www.lansstyrelsen.se/skane/miljo-och-vatten/stod-for-atgarder-i-vatten/lokala-vattenvardsprojekt-lova.html> (Hämtad 2021-03-03).

Länsstyrelsen. 2012. *Regional vattenförsörjningsplan för Skåne län*. Kristianstad, Länsstyrelsen Skåne.

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c844027268fc/1528229744343/Regional%20vattenf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%20f%C3%B6r%20Sk%C3%A5ne%20l%C3%A4n.pdf> (Hämtad 2021-02-26)

Naturvårdsverket. 2009. *Rätt våtmark på rätt plats*.

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-5926-2.pdf?pid=3526> (Hämtad 2021-02-26).

Naturvårdsverket. 2019. *Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019*.
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8841-5.pdf?pid=25031>
(Hämtad 2021-02-19).

Naturvårdsverket. 2020. *Våtmark*.
<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vatten/Vatmark/>. (Hämtad 2021-02-19)

Naturvårdsverket. 2021. *Lokala naturvårdssatsningen – LONA-bidraget*.
<https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Bidrag/Lokala-naturvardssatsningen/>
(Hämtad 2021-02-19).

Naturvårdsverket. U.å. *Våtmarker bidrar till ett hållbart samhälle*.
<https://www.naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/vatten/vatmark/0-vatmarker-bidrar-till-ett-hallbart-samhalle.pdf> (Hämtad 2021-03-03)

NKT. 2022. *Nybroån, Kabusaån och Tygeån 2022*.
<https://www.nybro-kabusa.se/rapporter/>
(Hämtad 2023-08-29).

Sveriges miljömål. 2020. *Så fungerar arbetet med Sveriges miljömål*.
<https://sverigemiljomal.se/sa-fungerar-arbetet-med-sveriges-miljomal/> (Hämtad 2021-03-01).

VISS 2021. *Sök efter vatten*.
<https://viss.lansstyrelsen.se/Search.aspx?searchType=Waters> (Hämtad 2021-03-01).

VISS. U.å. *Ekologisk status/potential*
<http://extra.lansstyrelsen.se/viss/Sv/detta-beskrivs-i-viss/statusklassning/ekologisk-statuspotential/Pages/ekologisk%20status.aspx> (Hämtad 2021-04-15).

VISS. U.å. *Kemisk status*
<http://extra.lansstyrelsen.se/viss/Sv/detta-beskrivs-i-viss/statusklassning/kemisk-status/Pages/default.aspx> (Hämtad 2021-04-15).

WWF. 2020. *Tidig algblomning 2020*.
<https://www.wwf.se/hav-och-fiske/ostersjon/overgodning-och-algblomning/> (Hämtad 2021-02-26).

Österlens Vattenråd 2022. *Österlens Vattenråd Recipientkontroll 2022*.
https://www.osterlensvattenrad.se/?page_id=113 (Hämtad 2023-08.29)

Östersjöcentrum, Stockholms universitet. 2017. *Människan, näringen och havet*.
https://www.su.se/polopoly_fs/1.336280.1497277849!/menu/standard/file/O%CC%88Crapport1-2017webb.pdf. (Hämtad 2021-03-15).

Bilagor

Bilaga A – Stadgar Österlens Vattenråd

Bilaga B – Stadgar Vattenrådet för NKT

Bilaga C – Medlemskommunernas samarbetsavtal inom Österlens sköna vattendrag

Bilaga D – Delegations- och arbetsordning för Vattenvård inom Österlens Vattenråd

Bilaga E - Delegations- och arbetsordning för Vattenvård inom Vattenrådet för NKT

BILAGOR

Bilaga A – Stadgar Österlens Vattenråd

Stadgar för Österlens vattenråd, antagna juni 2011

§ 1. ÄNDAMÅL

Österlens vattenråd, i det följande även kallat rådet, utgör en frivillig medlemsorganisation för kommuner, företag, markägare, myndigheter, organisationer och enskilda, som har intresse i vården och nyttjandet av Österlens vattenmiljöer. Vattenrådets ändamål är att:

- skapa ett helhetsperspektiv på vattenresurserna,
- utgöra ett forum för samverkan för alla aktörer som berörs av vattenfrågor,
- verka för att värna och förbättra vattenmiljöernas kvalitet,
- övervaka kvaliteten och utnyttjandet av Österlens vattenmiljöer med hänsyn till kommunernas, näringslivets, jord- och skogsbrukets, fiskets, naturvårdens och det rörliga friluftslivets intressen,
- vara kontakt- och rådgivande organ angående kontroll, vård och utnyttjande av vattenmiljön.

Ovanstående punkter omfattar både yt- och grundvatten. Verksamheten ska bedrivas i dialog med boende och verksamma i området.

§ 2. VERKSAMHETSOMRÅDE

Verksamhetsområde för Österlens vattenråd

Vattenrådets geografiska verksamhetsområde omfattar hela Österlens avrinningsområde från och med Segesholmsån i norr till Kvarnbybäcken i söder samt anslutande "kilar" mellan avrinningsområdena, se karta. Med Österlens vatten avses de yt- och grundvattenförekomster som finns inom rådets verksamhetsområde.

Verksamheten när det gäller kustvattnet i Hanöbukten överläts till Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten.

§ 3. ARBETSUPPGIFTER

Rådets arbetsuppgifter omfattar:

- att vara samrådsorgan gentemot vattenmyndigheten,
- att vara remissorgan i vattenfrågor gentemot kommuner och myndigheter,
- att bistå vattenmyndigheten/länsstyrelsen i utarbetandet av miljömål/miljö kvalitetsnormer och åtgärdsplaner,
- att bidra i kommuners och andra myndigheters arbete med vattenfrågor,
- att initiera, samordna och medverka i genomförandet av åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten, ökar naturligheten, gynnar biologisk mångfald och främjar rekreativ intressen i och vid områdets vattenmiljöer,
- att planera och utföra kontinuerlig kontroll av Österlens vattendrag avseende ekologisk status, tillstånd, föroreningsbelastning och föroreningstransport (samordnad vattenkontroll) samt annan miljöövervakning vid behov,
- att informera om och bistå med rådgivning i vattenfrågor,
- att med rådgivning medverka till att villkoren i meddelade beslut som rör Österlens vatten uppfylles,
- att initiera eller vidta de utredningar som erfordras som underlag för att lösa ovan nämnda uppgifter.

Arbetsuppgifterna utförs i mån av resurser.

§ 4. MEDLEMSKAP

Vattenrådet är öppet för kommuner, företag, markägare, myndigheter, organisationer och enskilda som har intresse i vården och nyttjandet av Österlens vatten.

Ansökan om medlemskap i rådet ska göras skriftligen till rådets styrelse, som avgör om ansökan ska bifallas. Ansökan ska innehålla en förbindelse att uppfylla de skyldigheter som enligt dessa stadgar gäller för medlemskap.

Medlem som önskar utträda ur vattenrådet kan göra så efter skriftlig anmälan till styrelsen. Utträde för nästkommande år måste anmälas senast den 31 mars. Medlem som inte fullgör sina skyldigheter mot rådet får uteslutas av stämman på förslag av styrelsen. Medlem som utträtt ur rådet äger ingen rätt till rådets tillgångar.

Medlem är skyldig att efter uppmaning erlägga de avgifter till vattenrådet som fastställts av stämman.

§ 5. ORGANISATION

Vattenrådet har följande organisation:

- Stämma
- Styrelse
- Revisorer
- Valberedning

För att fullgöra ändamålet med rådets verksamhet och för att lösa därmed förknippade arbetsuppgifter kan rådet ha ett vattenkontor/sekretariat. Arbetsutskott, beredningsgrupp och arbetsgrupper kan tillsättas vid behov.

§ 6. STÄMMA

Ordinarie stämma hålls årligen före maj månads utgång på tid och plats som styrelsen bestämmer. Styrelsens ordförande ska tillse att kallelse till ordinarie stämma sänds ut till alla medlemmar senast 30 dagar före stämman. Till kallelsen ska fogas föredragningslista och verksamhetsberättelse samt förslag till arbetsplan, budget och medlemsavgifter för kommande verksamhetsår.

Extra stämma ska hållas om en eller flera medlemmar skriftligen begär detta. Stämma ska i så fall anordnas så snart detta är lämpligt och senast inom 30 dagar. Styrelsen kan också kalla till extra stämma om den finner det motiverat. Styrelsens ordförande ska tillse att kallelse till extra stämma sänds ut till alla medlemmar senast 8 dagar före stämman. Till kallelsen ska fogas föredragningslista. Beslut fattas med enkel majoritet. Varje medlem har en röst. Vid lika röstetal har stämmans ordförande utslagsröst, vid val ska dock lotten avgöra. I fråga som rör särskild verksamhet ska tilläggsstadgar för ifrågavarande verksamhet tillämpas. Omröstning sker öppet, såvitt någon medlem icke annat påfordrar.

Stämman är beslutsmässig, då minst tre av medlemskommunerna i vattenrådet är närvarande. Inom ramen för dessa stadgar kan stämman besluta om att bilägga tilläggsstadgar som rör särskild verksamhet. Stämman beslutar vad som ska behandlas som särskild verksamhet. Syftet med tilläggsstadgar för särskild verksamhet är att vattenrådet ska kunna hantera olika verksamheter där det kan krävas separat ekonomisk redovisning och där bara delar av medlemskåren bekostar verksamheten. I fråga som rör särskild verksamhet ska endast medlemmar som finansierar ifrågavarande verksamhet ha rätt att rösta.

Motioner ska, för att kunna upptas till behandling på ordinarie stämma, vara styrelsen tillhanda senast fjorton dagar före stämman.

Vid ordinarie stämma, som öppnas av styrelsens ordförande, ska minst följande ärenden komma till behandling:

1. Val av ordförande att leda förhandlingarna
2. Justering av röstlängd vid stämman
3. Fastställande av dagordning
4. Val av sekreterare för stämman
5. Val av två personer att jämte ordföranden justera stämmans protokoll
6. Stämmans behöriga utlysande
7. Föredragning av styrelsens verksamhetsberättelse
8. Föredragning av revisorernas berättelse
9. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för den tid berättelsen avser
10. Fastställande av rådets balansräkning och medelsdisposition
11. Val av ordförande i styrelsen
12. Val av ledamöter i styrelsen och ersättare för dessa
13. Val av två revisorer och ersättare för dessa
14. Val av valberedning med tre ledamöter, varav en sammankallande
15. Fastställande av arbetsplan och budget för kommande verksamhetsår
16. Fastställande av medlemsavgifter för kommande verksamhetsår
17. Ärenden som av styrelsen eller medlem hänskjutits till stämman.

Protokoll vid stämma tillställs efter justering varje medlem och styrelsen.

§ 7. STYRELSE

Ordinarie stämma utser styrelse. Av ledamöterna väljs vid första stämman högst hälften för ett år och övriga för två år. Vid följande stämmor väljs ledamöter för två år.

Styrelsen består av minst fem och högst nio ordinarie ledamöter. Ersättare har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt. Minst två av ledamöterna ska utgöras av representanter för medlemskommunerna. Till styrelsen adjungeras representant för Länsstyrelsen i Skåne län. Styrelsen äger rätt att till sig adjungera andra myndigheter, intresseorganisationer m fl. Varje adjungerad utser en representant och en ersättare för densamma att delta i styrelsemöten. Styrelsen kan även kalla utomstående till styrelsemöte.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande, sekreterare och kassör. Styrelsen utser den eller de personer som äger rätten att teckna vattenrådets firma.

Styrelsen är beslutsmässig då minst hälften av ordinarie ledamöter, eller respektive ersättare, är närvarande inklusive ordförande eller vice ordförande. Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst, vid val ska dock lotten avgöra. I fråga som rör särskild verksamhet ska tilläggsstadgar för ifrågavarande verksamhet tillämpas.

Styrelsen sammanträder vid behov, dock minst två gånger årligen. Ordföranden är sammankallande. Kallelse med föredragningslista ska sändas ut minst tio dagar före sammanträde till ledamöter och ersättare. Protokoll från styrelsemöte ska efter justering hållas medlemmarna till handa på rådets hemsida.

Styrelsen ska ansvara för genomförandet av de verksamheter som stämman beslutat om. Styrelsen har rätt att upphandla konsult och/eller på annat sätt organisera de tjänster som erfordras för genomförandet.

Styrelsen ska för varje verksamhetsår inför ordinarie stämma redovisa sin verksamhetsberättelse samt lämna förslag till arbetsplan, budget och medlemsavgifter för kommande verksamhetsår. Styrelsen äger rätt att utse ett eller flera arbetsutskott med uppgift att hantera frågor inom vattenrådets olika verksamheter. Arbetsutskott för särskild verksamhet regleras i tilläggsstadgar. Styrelsen kan vid behov utse en beredningsgrupp med uppgift att bereda ärenden till styrelsen samt verkställa dess beslut. Styrelsen kan vid behov också bilda arbetsgrupper för särskilda verksamheter. Arbetsgrupp för särskild verksamhet regleras i tilläggsstadgar.

§ 8. EKONOMI

Räkenskapsåret omfattar kalenderåret. Vattenrådets kassa handhas av förvaltare som ordinarie stämma utser.

Kostnaden för särskild verksamhet ska, om inget annat anges i tilläggsstadgar för ifrågavarande verksamhet, fördelas efter överenskommelse mellan de till verksamheten betalande medlemmarna. Vid upplösning av rådet ska inestående medel fördelas mellan medlemmarna i relation till insatta medel.

§ 9. REVISION

Styrelsens förvaltningsberättelse med resultat- och balansräkning ska senast 30 dagar före ordinarie stämma överlämnas till revisorerna för granskning. Styrelsens ekonomiska förvaltning ska granskas av två revisorer som jämte ersättare utses av ordinarie stämma. Revisorerna ska i sin berättelse till stämman tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen.

§ 10. ANSVARIGHET

För rådets skulder häftar endast rådets tillgångar inberäknat förfallna, ej betalda medlemsavgifter.

§ 11. ÄNDRING AV STADGAR

Tilläggsstadgar som ändras, tillförs eller tas bort och som rör särskild verksamhet beslutas på stämma med tillämpning av i § 6 angivet röstningsförfarande.

Ändring av stadgarna i övrigt ska, för att bli gällande, antas på två på varandra följande stämmor, varav minst en ordinarie.

Tilläggsstadgar för vattenkontrollverksamhet

§ A1. RÖSTETAL OCH KOSTNADSFÖRDELNING

Beslutanderätt över vattenkontrollverksamhetens ekonomi och kostnadsfördelning har de medlemmar som bekostar verksamheten. Varje sådan medlem har på stämman en röst, dock att medlemmar som bekostar mer än 30 % har rätt till två representanter med rösträtt.

§ A2. EKONOMISK REDOVISNING

Bokföringen av vattenkontrollverksamheten ska genomföras på sådant sätt att ekonomisk ställning, bokslut och revision för ifrågavarande verksamhet ska kunna redovisas skiljt från vattenrådets övriga verksamhet.

Bilaga B – Stadgar Vattenrådet för NKT

Stadgar gällande Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån

§ 1 ÄNDAMÅL

Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån utgör en frivillig medlemsorganisation för kommuner, företag, markägare, myndigheter, organisationer och enskilda, som har intresse i vården och nyttjandet av vattensystemen.

Vattenrådets ändamål är att:

1. skapa ett helhetsperspektiv på vattenresurserna med hänsyn till kommunernas, industrins, jord- och skogsbrukets, fiskets, naturvårdens och det rörliga friluftslivets intressen
2. tillsammans med länsstyrelsen och andra aktörer inom vattenförvaltningen följa upp och tillse vården och nyttjandet av vattenmiljöerna inom verksamhetsområdet
3. vara samråds-, samverkans-, kontakt- och rådgivande organ angående verksamhetsområdets vattenmiljöer
4. verka för att erforderliga planerings- och åtgärdsinsatser för områdets vattenmiljöer utförs, inom ramen för arbetsplanen

§ 2 ARBETSUPPGIFTER

Vattenrådets arbetsuppgifter är att:

- i samverkan med berörda myndigheter verka för att avrinningsområdets vattensystem nyttjas på ett ändamålsenligt sätt
- ombesörja samordnad recipientkontroll av vattensystemets tillstånd, föroreningsbelastning och föroreningstransport samt annan miljöövervakning,
- initiera, samordna och genomföra åtgärder som reducerar föroreningsbelastning och ogynnsam hydrologisk påverkan och som främjar biologisk mångfald och rekreationsintressen i och vid vattenmiljöerna
- vara samråds- och remissorgan i utarbetandet av miljömål, miljökvalitetsnormer och åtgärdsplaner liksom i verksamhet som berörs av Plan- och bygglagen, Miljöbalken eller motsvarande
- delta i Sydkustens vattenvårdsförbund
- initiera eller vidta särskilda insatser för att lösa ovannämnda uppgifter

§ 3 VERKSAMHETSOMRÅDE

Vattenrådets verksamhetsområde sammanfaller geografiskt med Nybroåns totala avrinningsområde samt avrinningsområdet mellan Nybroåns mynning och den plats där kommungränsen mellan Ystad och Simrishamn möter havet. I detta område ingår Kabusaåns och Tygeåns avrinningsområden. I väster avgränsas verksamhetsområdet av Ystads tätort 1.

3.1 Säte och organisationsnummer

Vattenrådet ska ha sitt säte i Tomelilla. Vattenrådets organisationsnummer är 802489-8341.

3.2 Särskilt verksamhetsområde

Särskilt verksamhetsområde är tidsbegränsade insatser som kräver extern egen finansiering. Sådan insats tillkommer genom beslut på ordinarie stämma. Verksamhet med extern finansiering fordrar särskild behörighet och delegation.

§ 4 MEDLEMSKAP

4.1 Medlemmar

Vattenrådet är öppet för kommuner, företag, markägare, myndigheter, organisationer och enskilda som vill verka i enlighet med vattenrådets ändamål i verksamhetsområdena under § 3.

Med enskild medlem avses annan fysisk person som bor i det geografiska verksamhetsområdet eller är engagerad i vattenmiljöerna inom verksamhetsområdet.

4.2 Inträde

Ansökan om medlemskap i vattenrådet skall göras skriftligen till vattenrådets styrelse, som prövar ansökan. Ansökan skall innehålla förbindelse att ikläda sig i dessa stadgar angivna skyldigheter. Medlemskap erhålls tillsvidare.

1 Se karta över Vattenrådets avgränsningsområde, sid 8

4.3 Avgifter

Förslag till utdebitering av avgifter från medlemmarna utarbetas av styrelsen och beslutas på stämman. Olika avgifter kan tas ut för olika verksamhetsgrenar i vattenrådet i enlighet med § 4.1.

Avgift för särskild verksamhet regleras i tilläggsstadgar i enlighet med bilaga A. Kommuner erlägger årsavgift efter fastställd fördelningsnyckel.

Ideella organisationer och enskild medlem/fysisk person erlägger av stämman fastställd årsavgift.

4.4 Rättigheter och skyldigheter

Medlem har rätt att bevista vattenrådets stämma samt andra öppna möten i vattenrådets regi. Varje medlem har yttrande- och rösträtt.

Medlem är skyldig att följa stadgar och bidra till ändamålen under § 1.

Medlem är skyldig att, före november månads utgång, erlägga de avgifter som beslutats av vattenrådet vid senaste stämma.

4.5 Utträde

Medlem som önskar utträda ur vattenrådet ska skriftligen anmäla detta till styrelsen, senast tre månader före nästkommande ordinarie stämma. Erlagda årsavgifter återbetalas inte. Medlem, som utträtt eller uteslutits ur vattenrådet, äger ej rätt till vattenrådets tillgångar.

§ 5 ORGANISATION

Vattenrådet har följande organisation:

- Stämma
- Styrelse
- Revision
- Valberedning

För att fullgöra ändamålet med vattenrådets verksamhet och för att lösa de därmed förknippade arbetsuppgifterna har vattenrådet ett sekretariat. Styrelsen äger rätt att tillsätta beredningsgrupp, arbetsutskott och arbetsgrupper vid behov.

§ 6 STÄMMA

Ordinarie stämma hålls årligen före maj månads utgång på tid och plats som styrelsen bestämmer.

6.1 Kallelse

Kallelse till ordinarie stämma skall utsändas, via överenskomna kanaler, senast 30 dagar före stämman. Till kallelse skall fogas föredragningslista. Till ordinarie stämma skall även fogas förvaltnings-, års- och revisions-berättelse samt arbetsplan, kostnadsbudget och förslag till utdebitering för kommande verksamhetsår.

6.2 Rösträtt

Vid stämma har varje medlem en röst. Beslut fattas med enkel majoritet. Inom ramen för dessa stadgar kan stämman besluta om att bilägga tilläggsstadgar som rör särskild verksamhet.

Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst, dock att vid val avgör lotten.

I fråga som rör särskild verksamhet enligt första stycket, kan stämman besluta att endast medlem som finansierar verksamheten i fråga har rätt att rösta.

Stämman är beslutsmässig, då minst hälften av antalet medlemmar i vattenrådet, varav minst två ska vara kommunrepresentanter, är närvarande.

6.3 Motioner

Medlemmar äger rätt att få ärenden prövade vid årsstämman. Motioner ska, för att kunna upptas till behandling på ordinarie stämma, vara styrelsen tillhanda senast fjorton dagar före stämman.

6.4 Ordinarie årsstämma

Vid ordinarie stämma, som öppnas av styrelsens ordförande, ska minst följande ärenden komma till behandling:

1. Val av ordförande att leda förhandlingarna
2. Justering av röstlängd vid stämman
3. Fastställande av dagordning
4. Val av sekreterare för stämman
5. Val av två personer att jämte ordföranden justera stämmans protokoll
6. Stämmans behöriga utlysande
7. Föredragning av styrelsens verksamhetsberättelse
8. Föredragning av revisorernas berättelse
9. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för den tid berättelsen avser
10. Fastställande av rådets balansräkning och medelsdisposition.
11. Fastställa antal ledamöter och ersättare i styrelsen.
12. Val av ledamöter i styrelsen och ersättare för dessa
13. Val av två revisorer och ersättare för dessa
14. Val av ordinarie representant i Sydostens vattenvårdsförbund samt ersättare
15. Val av valberedning med tre ledamöter, varav en sammankallande
16. Fastställande av arbetsplan och budget för kommande verksamhetsår

17. Fastställelse av årsavgifter för kommande verksamhetsår
18. Ärenden som av styrelsen eller medlem hänskjutits till stämman.

Övriga funktioner utses vid konstituerande möte.

Protokoll från stämma tillställs efter justering varje medlem och styrelsen.

6.5 Extra årsstämma

Extra stämma skall hållas om minst 1/3 av medlemmar som var medlemmar vid närmast föregående ordinarie stämma, skriftligen yrkar detta, eller om styrelsen finner det motiverat. Stämma ska i så fall anordnas så snart detta är lämpligt och senast inom 30 dagar. Styrelsens ordförande ska tillse att kallelse, till begärd extra stämma sänds ut till alla medlemmar senast 8 dagar före stämman. Till kallelsen ska fogas föredragningslista.

§ 7 STYRELSE

Ordinarie stämma utser styrelse. Av ledamöterna väljs vid första stämman högst hälften för ett år och övriga för två år. Vid följande stämmor väljs ledamöter för två år.

7.1 Sammansättning

Styrelsen består av minst fem och högst nio ordinarie ledamöter och lika många ersättare. Ersättare har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt. Minst två av ledamöterna ska utgöras av representanter för medlemskommunerna.

Till styrelsen adjungeras representant för Länsstyrelsen i Skåne län. Styrelsen äger rätt att till sig adjungera andra myndigheter, intresseorganisationer m fl. Varje adjungerad utser en representant och en ersättare för densamma att delta i styrelsemöten. Styrelsen kan även adjungera utomstående till styrelsemöte.

Ordförandeposten och vice ordförandeposten ska innehållas av kommunrepresentant. Styrelsen utser inom eller utom sig ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassör.

7.2 Firmatecknare

Styrelsen ska på ett konstituerande styrelsemöte utse två personer att teckna föreningens firma varav minst en ska ingå i styrelsen. Styrelsen beslutar om organisationens kassaförvaltning.

7.3 Beslut

Styrelsen är beslutsmässig då minst hälften av ordinarie ledamöter, eller respektive ersättare, är närvarande inklusive ordförande eller vice ordförande. Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst, vid val ska dock lotten avgöra.

I fråga som rör särskild verksamhet ska tilläggsstadgar för ifrågavarande verksamhet tillämpas.

7.4 Möten

Styrelsen sammanträder vid behov, dock minst två gånger årligen. Ordföranden är sammankallande.

Kallelse med föredragningslista ska sändas utsändas ut, via överenskomna kanaler, minst sju dagar före sammanträde till ledamöter och ersättare.

Protokoll från styrelsemöte ska efter justering hållas medlemmarna till handa.

7.5 Ansvar

Styrelsen ansvarar för genomförandet av de verksamheter som stämman beslutat om. Styrelsen har rätt att upphandla konsult och/eller på annat sätt organisera de tjänster som erfordras för genomförandet.

7.5 Ekonomi

Vattenrådets verksamhetsår och räkenskapsår sammanfaller med kalenderåret.

§ 8 REVISION

Vattenrådets förvaltning och räkenskaper skall granskas för varje verksamhetsår av två revisorer. Revisorerna skall i sin berättelse till- eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen.

Styrelsen ska utan dröjsmål inkomma med den godkända årsredovisningen till revisorerna för granskning. Revisorernas berättelse skall föreläggas styrelsen senast 40 dagar före ordinarie stämma.

§ 9 STADGEÄNDRINGAR

Tilläggsstadgar, stadgar i bilaga, som ändras, tillförs eller tas bort och som rör särskild verksamhet beslutas på stämma med tillämpning av i § 6 angivet röstningsförfarande.

Ändring av stadgarna i övrigt ska, för att bli gällande, antas med kvalificerad majoritet på en stämma omfattande minst två tredjedelar av föreningens totala antal medlemmar.

§ 10 UPPLÖSNING AV VATTENRÅDET

Vid upplösning av rådet skall inestående medel fördelas mellan medlemmarna i relation till insatta medel.

TILLÄGGSSTADGAR

för särskilda verksamheter gällande Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån

BILAGA A- TILLÄGGSSTADGAR FÖR VATTENKONTROLLVERKSAMHET

§ A1 RÖSTETAL OCH KOSTNADSFÖRDELNING

Röstetal för vattenkontrollverksamhet skall stå i proportion till erlagda medel. Kostnadsfördelning beslutas av de medlemmar i vattenrådets styrelse som bekostar vattenkontrollverksamheten.

§ A2 EKONOMISK REDOVISNING

Bokföring av vattenkontrollverksamheten skall genomföras på sådant sätt att ekonomisk ställning och bokslut för ifrågavarande verksamhet skall kunna redovisas skiljt från vattenrådets övriga verksamhet.

BILAGA B – TILLÄGGSSTADGAR FÖR ÅTGÄRDSARBETE

§ B1 RÖSTETAL OCH KOSTNADSFÖRDELNING

Rösträtt för åtgärdsarbetet i vattenrådet har kommunernas representanter i styrelsen.

Samtliga medlemmar har full insyn i och rätt att yttra sig över åtgärdsarbetet som planeras eller utförs.

Vid genomförande av enskilda projekt tecknas avtal mellan den aktuella markägaren och vattenrådet där syfte verksamhet och kostnadsfördelning framgår.

§ B2 EKONOMISK REDOVISNING

Bokföring av åtgärdsarbetet ska genomföras på sådant sätt att ekonomisk ställning och bokslut för ifrågavarande verksamhet ska kunna redovisas skiljt från vattenrådets övriga verksamhet.

Bilaga C – Medlemskommunernas samarbetsavtal inom Österlens sköna vattendrag

SAMARBETSAVTAL

Syfte

Detta samarbetsavtal ska förbättra kommunernas arbete med vatten- och landskapsvårdande åtgärder i anslutning till de vattendrag som har avrinningsområden inom Österlens Vattenråds (ÖVR) och Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeåns (NKT) geografiska ansvarsområden.

Syftet med avtalet är att genomföra ett Leader-projekt för vattendragen utan hinder av administrativa gränser. Projektet beskrivs närmare i Leader-ansökan och beslut, bilagorna 1 och 2 till detta samarbetsavtal. Avtalet syftar vidare till att få kommande åtgärdsarbeten i vattendragen organiserade på ett sådant sätt att stabilitet och kontinuitet uppnås. I samband med Leader-projektet har avtalslutande kommuner åtagit sig medfinansiering vilken kan användas för arbete som ligger utanför åtgärder som ryms inom Leader-projektet.

Målsättning

Målsättningen med samarbetsavtalet är att få igång ett långsiktigt vatten- och våtmarksarbete i de aktuella åarna för att uppnå god kemisk och ekologisk status i vattenmiljöerna enligt EU:s vattendirektiv. Detta innefattar såväl vattendragen i sig som Östersjön där de mynnar ut.

Genom att anställa personal i projektform kan engagemanget för åarna samlas och stöttas på ett mer effektivt och framgångsrikt sätt. Vidare underlättar det arbetet med att söka och få del av de pengar som EU och staten årligen avsätter för att förbättra vattenmiljöernas status.

Parter

Detta avtal ingås mellan Ystads, Tomelilla, Simrishamns, Kristianstads och Hörby kommuner.

Tomelilla kommun har åtagit sig att vara projektägare för Leader-projektet som samarbetsavtalet avser. I Tomelilla kommuns åtagande ingår att ansvara för projektets ekonomihantering och arbetsgivaransvar för personal som anställs i projektet.

Handwritten signature and initials, possibly 'M R K' and 'ABR', in the bottom right corner of the page.

Avtalstid

Avtalstiden sträcker sig från den dag som Leader har beviljat projektet och gäller till dess att projektet är genomfört och avslutat. Detta inkluderar eventuell förlängning av projektet och att slutredovisningen för projektet ska vara godkänd.

Avtalshandlingar

Överenskommelsen bestäms av nedan nämnda handlingar, vilka kompletterar varandra. Förekommer mot varandra stridande bestämmelser i dessa handlingar gäller de, om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder något annat, sinsemellan i följande ordning:

- 1) Detta samarbetsavtal,
- 2) Beslut från Leader LAG 2017-06-27, och
- 3) Ansökan till Leader inkl bilagor.

Finansiering och ekonomiska åtaganden

De allmänna medel som rekvireras och betalas genom beviljad Leader-ansökan utgör projektets ekonomiska bas. Leaders beslut omfattar en period av tre år och avser ett totalt stödbelopp om 1.501.970 kr. Det är i övrigt av specificerat i budget till ansökan.

Enligt gällande regler för Leader-projekt ska 30 % av den sökta och beviljade summan omsättas i ideellt arbete, dvs oavlönat arbete. Det ideella arbetet motsvarar ett sammanlagt belopp om 458.480 kr. Varje vuxentimme värderas till 220 kr. För skolelever utgör värdet 50 kr/tim.

Om projektet inte uppfyller det ideella kravet som Leader ställer föreligger risk för att hela den sökta bidragssumman inte utbetalas till projektet. Vid ev underskott ikläder sig de kommuner som omfattas av samarbetsavtalet ansvar för att bära kostnader i projektet i sin resp andel av ÖVR och NKT enligt följande.

Ystads kommun 23 %
Tomelilla kommun 30 %
Simrishamns kommun 34 %
Kristianstads kommun 9 %
Hörby kommun 4 %

Parterna har kommit överens om viss ytterligare kommunal medfinansiering till att täcka kostnader som inte ryms inom ramen för Leader-projektet. Denna finansiering kan sammanlagt maximalt uppgå till motsvarande belopp som har beviljats genom Leader. Härvid ska fördelning mellan kommunerna ske enligt föregående stycke. Betalning ska ske på anfordran efter avisering från Tomelilla kommun.

Part har rätt att ensidigt tillskjuta ytterligare medel för finansiering av kostnad som har samband med projektet.

Förvaltning av medel mm

Mottagna medel från Leader ska inbetalas till separat räntebärande konto i bank. Dessa ska stå under förvaltning av Tomelilla kommun i egenskap av projektägare.

Medlen är reserverade för kostnader i arbetet med Leader-projektet. ÖVR och NKT ska lämna underlag till Tomelilla kommun för redovisning av projektet. ÖVR och NKT ska till de avtalsslutande parterna årligen lämna särskild ekonomisk redovisning för projektets ekonomiska resultat och ställning.

Tomelilla kommun har i egenskap av projektägare rätt att erhålla ersättning för arbete med ekonomisk administration. Ersättningens storlek baseras på vad som har avsatts för administration i budget till Leader-ansökan.

Organisation och genomförande

Styrgruppen ansvarar för det löpande arbetet i Leader-projektet inkl projektledarens arbetsuppgifter. Styrgruppen består av sju personer, av vilka ingår de två ordförandena för ÖVR och NKT, tre representanter från övriga kommuner, en representant för LRF samt en representant för sportfiskarna. Om ordföranden och vice ordföranden representerar samma kommun består styrgruppen av åtta personer med fyra representanter från övriga kommuner, en representant för LRF och en representant för sportfiskarna. Projektägarkommunen har därutöver rätt att adjungera en ledamot. Styrgruppen har rätt att adjungera andra personer till gruppen som den finner lämpligt, permanent eller tillfälligt.

Styrgruppen ska ha en ordförande som leder arbetet. Styrgruppen utser inom sig ordförande, vice ordförande och sekreterare på konstituerande möte. Projektledaren sammankallar på uppdrag av ordföranden.

Styrgruppen är underställd referensgruppen.

Referensgruppen består av ÖVR:s och NKT:s styrelser. Referensgruppen har det övergripande ansvaret för Leader-projektet och att det genomförs i enlighet med inlämnad ansökan och Leaders beslut. Referensgruppen sammanträder fyra gånger per år.

Projektets ekonomi hanteras i en särskild budget under ÖVR:s och NKT:s ansvar, se även avsnittet under föregående rubrik

Övrigt

Detta avtal ersätter tidigare under 2017 ingånget samarbetsavtal mellan parterna och är giltigt endast om samtliga avtalsslutande kommuner inom ÖVR och NKT har godkänt detsamma.

Avtalsslutande part äger under pågående avtalstid inte rätt att säga upp avtalet till upphörande.

Tillägg och ändringar till detta avtal ska vara skriftliga för att vara giltiga.

Tvist

Tvist angående tillämpning eller tolkning av avtalet och därmed sammanhörande rättsförhållanden ska avgöras i svensk domstol.

Detta avtal har upprättats i fem exemplar, av vilka parterna har tagit vardera ett.

Underskrifter

Kommun	Datum	Kommunföreträdare
Ystad	<u>2018-01-22</u>	
Tomelilla	<u>2018-01-16</u>	<u>Helena Buhlin</u>
Simrishamn	<u>2018-02-26</u>	
Kristianstad	<u>2018-03-12</u>	
Hörby	<u>2018-03-14</u>	

§ 22

Dnr 2019.161

Beslut om deltagande i projektet "Österlens sköna vattendrag"

Samhällsbyggnadsnämndens beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att delta i projektet och medfinansiera enligt beräknad procentuell fördelning i förhållande till avrinningsområdet på 14.950 kr (2,99% av andelen).

Sammanfattning

Projektansökan "Österlens sköna vattendrag" från vattenråden Nybroån, Kabusaån och Tygeån och Österlens beviljades projektstöd den 9 mars 2018. Projektet utgör ett samarbete mellan fem kommuner; Ystad, Tomelilla, Simrishamn, Kristianstad och Hörby. Avrinningsområdet omfattar tolv åar. Tomelilla kommun är projektägare. Syftet med projektet är att bidra till att de vattendrag som omfattas geografiskt ska uppnå god ekologisk och kemisk status enligt EU:s vattendirektiv. Projektet ska inspirera och skapa engagemang kring vattenresurserna och vattenmiljöerna hos allmänheten, markägare, föreningar, beslutsfattare m fl i vattenrådets verksamhetsområden. Projektets totala budget uppgår till ca 3 mkr varav 1,5 mkr betalas av Leader genom EU:s jordbruksfond och 1,5 mkr betalas av de fem kommunerna med procentuell fördelning i förhållande till avrinningsområdet.

Beskrivning av ärendet

Sjöbo kommun har en del av Nybroåns övre avrinningsområde inom kommungränsen. Sjöbo kommun deltar sedan 2018 även i vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån. Sjöbo kommun har nu fått förfrågan om att delta och medfinansiera projektet "Österlens Sköna Vattendrag" under återstående år, 2019 och 2020. Beräknad kostnad är 14 950 kr årligen under återstående två år.

Beslutsunderlag

Skrivelse från vattenråden med förfrågan om att deltaga i projektet "Österlens Sköna Vattendrag", bilaga 1
Samarbetsavtal, bilaga 2
Beslut Leader Lag, bilaga 3
Beslut Statens Jordbruksverk, bilaga 4
E-post från projektledare Valentina Zülsdorff, medfinansieringskalkyl, bilaga 5

Beslutet skickas till

Charlotte Lindström, kommunekolog samt Valentina Zülsdorff, projektledare
"Österlens Sköna Vattendrag", Tomelilla kommun

Tomelilla kommun
Samhällsbyggnadsverksamheten
Gustafs Torg 16
273 80 TOMELILLA

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

13

Bilaga D – Delegations- och arbetsordning för Vattenvård inom
Österlens Vattenråd

DELEGATIONS- OCH ARBETSORDNING FÖR VATTENVÅRD

Inom Österlens Vattenråd

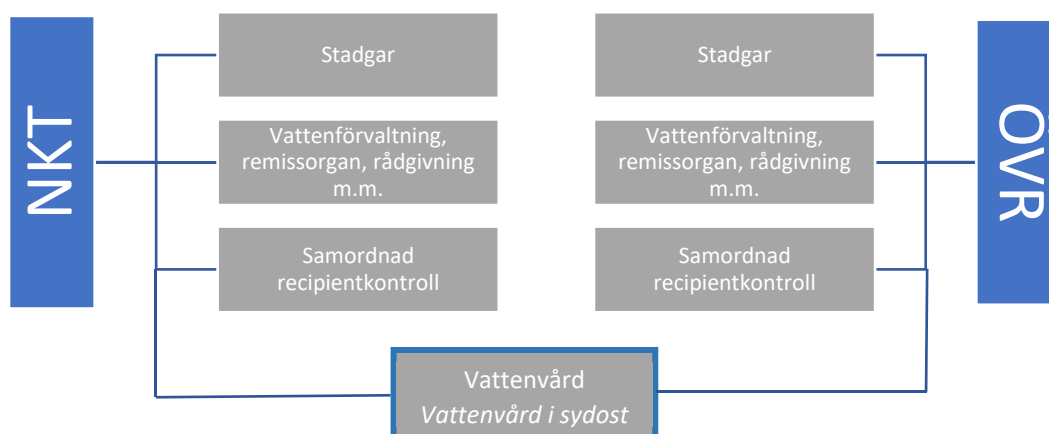
2021-06-02

1. Vattenrådets organisation

Bakgrund

Vattenråd är samverkansplattformar kring vattendragen. Behovet av neutrala mötesplatser är stort och vattenråden verkar med helhetssyn i avrinningsområdet från källa till hav. Genom att inkludera olika intressegrupper - kommuner, industrier, företag, markägare, föreningar och privatpersoner - kan en gemensam dialog leda till förstärkt lokal samverkan som i sin tur är viktigt för att skapa en långsiktighet i arbetet. När alla känner sig delaktiga i processen kan hållbara lösningar för komplexa vattenfrågor etableras. Vattendrag är levande och dynamiska system som förändrar sig och gör vattenvård till en process som ständigt behöver utvecklas.

I sydöstra Skåne finns två vattenråd; Österlens Vattenråd (ÖVR) samt Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån (NKT). De båda vattenråden samarbetar (se figuren nedan) med vattenvårdsarbetet inom projektet "Vattenvård i sydost". Projektet pågår mellan 2020-2023 och arbetet leds av en Åtgärdssamordnare. Detta dokument avser delegations- och arbetsordning för vattenvård inom Österlens Vattenråd. Vattenrådet för NKT har en egen delegations- och arbetsordning för vattenvård.

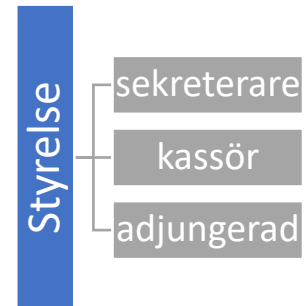

Om Österlens Vattenråd

Österlens vattenråd (ÖVR) bildades år 2011 och var då en ombildning av Österlens Vattenvårdsförbund som bildades 2006. Arbetsområdet sträcker sig över kommunerna Kristianstad, Hörby, Simrishamn och Tomelilla. De vattendrags avrinningsområden som ingår i ÖVR:s arbetsområde är: Segesholmsån, Julebodaån, Verkeån, Klammersbäck, Mölleån, Rörums norra å, Rörums södra å, Oderbäcken, Tommarpsån och Kvarnbybäcken. Stadgar för Österlens vattenråd antogs vid rådets konstituerande stämma i juni 2011 att gälla från 1 juli 2011. En ny arbetsplan sammanställs varje år.

Organisation

Vattenrådet för NKT är organiserad som en ideell organisation med stämma, revisorer, valberedning och styrelse. Arbetsutskott, beredningsgrupper och arbetsgrupper kan bildas vid behov för rådets olika verksamheter. Enligt stadgarna för Österlens Vattenråd har styrelsen rätt att upphandla konsult och/eller på annat sätt organisera de tjänster som erfordras för genomförandet. Konsult anlitas för genomförande av recipientkontrollen i vattendragen.

Vattenrådets arbetsuppgifter

Vattenrådets ändamål och verksamhet finns beskrivna i rådets stadgar som finns på hemsidan: http://www.osterlensvattenrad.se/?page_id=2333

Vattenrådets arbetsuppgifter omfattar bl.a. att:

- Skapa ett helhetsperspektiv på vattenresurserna med hänsyn till kommunernas, industrins, jord- och skogsbrukets, fiskets, naturvårdens och det rörliga friluftslivets intressen
- Tillsammans med länsstyrelsen och andra aktörer inom vattenförvaltningen följa upp och tillse vården och nyttjandet av vattenmiljöerna inom verksamhetsområdet och bistå vattenmyndigheten/länsstyrelsen i utarbetandet av miljömål/miljökvalitetsnormer
- Vara samråds-, samverkans-, kontakt- och rådgivande organ angående verksamhetsområdets vattenmiljöer
- Verka för att erforderliga planerings- och åtgärdsinsatser för områdets vattenmiljöer utförs, inom ramen för arbetsplanen
- Vara samråds- och remissorgan i vattenfrågor gentemot kommuner och myndigheter
- Initiera, samordna och genomföra åtgärder som reducerar föroreningsbelastningen på och främjar kvaliteten i vattenmiljöerna
- Utföra recipientkontroll
- Informera om och bistå med rådgivning i vattenfrågor

Arbetsuppgifterna utförs i mån av resurser. Vattenrådet har tre grundläggande verksamhetsområden; vattenförvaltning, vattenvård och recipientkontroll. Denna arbets- och delegationsordning avser arbetet med vattenvård.

Beredningsgruppen

Från och med november 2020 har båda vattenråden en gemensam beredningsgrupp för Vattenvård i sydost som hanterar vattenvårdsprojekt i de båda vattenrådets avrinningsområden. Utöver den gemensamma åtgärdssamordnaren ingår det tre personer från respektive vattenråd. Ekonomiadministrationen för Vattenvård i sydost genomförs av Tomelilla kommuns ekonomikontor.

2. Vattenvård

Vattenrådet kan, och ska i lämplig omfattning, vara part i eller driva olika typer av vattenvårdande åtgärdsprojekt som kan finansieras med medel som söks åtskilt från finansieringar av den ordinarie verksamheten. Ordinarie finansiering kan användas som motfinansiering i projekt om det bedöms ligga i linje med vattenrådets verksamhet och syfte. Som grund för arbetet med vattenvård inom Österlens Vattenråd är ett samarbetsavtal mellan Kristianstad, Hörby, Simrishamn och Tomelilla kommuner.

Beslut om deltagande i projekt

Åtgärdssamordnaren bereder ärenden och tar fram en prioriteringslista på potentiella projekt till beredningsgruppen. Till grund ligger tidigare framtagna åtgärdsprogram i samarbetskommunerna och resultat från olika pågående eller avslutade projekt, t ex Länsstyrelsens uppsökande verksamhet via konsulter. Beredningsgruppen tar fram beslutsunderlag för styrelsen att besluta om.

Inför beslut om deltagande i projekt ska följande faktorer klargöras:

- Kan vattenrådet vara formell part i projektet (Problem kan t ex uppstå i projekt där arbetstid ska redovisas som motfinansiering eftersom vattenrådets personal formellt inte är anställda av vattenrådet utan av projektägarkommunen och därmed är att betrakta som konsulter)
- Vattenrådets nytta av deltagande i projektet
- Vattenrådets ekonomiska insats i förhållande till eventuella medel från projektet och nyttan
- Omfattning av den arbetstid som vattenrådets personal behöver lägga in i projektet (deltagande i projekt ligger utanför ordinarie arbete i vattenrådet och kan bara utföras om det går att prioritera deltagandet i projektet i förhållande till övrig arbetsbelastning)
- Övriga krav på vattenrådet för deltagande i projektet

Gemensamma projekt

Det måste tydligt framgå vem som deltar från respektive vattenråd och eventuella andra externa deltagare. En tydlig fördelning av arbetsuppgifter och dokumentation kring detta är nödvändigt. Alla i projektet måste kunna ta del av all dokumentation.

3. Delegations- och arbetsordning

Styrelsen

Delegationsbeslut anmäls till vattenrådets styrelse.

Styrelsen beslutar om:

- Principer för vattenrådets olika verksamheter inom ramen för stadgarna.
- Deltagande i åtgärdsprojekt som omfattar medfinansiering.
- Upphandling av konsultuppdrag med ett värde över 6 basbelopp för den särskilda verksamheten vattenvård. Styrelsen kan dock även besluta om konsultuppdrag under 6 basbelopp.
- Upphandling av entreprenad med ett värde över 6 basbelopp (själva beställningen görs dock av respektive kommun) för den särskilda verksamheten vattenvård. Styrelsen kan dock även besluta om upphandling av entreprenad under 6 basbelopp.

- Ansökningar om extern finansiering, exempelvis för projekt som inte är knutna till någon specifik åtgärd inom projektbeskrivningen för Vattenvård i sydost.

Styrelsen ansvarar för genomförande av:

- Projektplan för vattenvård inom vattenrådets arbetsområde.

Vattenrådets ordförande

Ordförande beslutar om:

- Upphandling av konsultuppdrag med ett värde upp till 6 basbelopp för den särskilda verksamheten vattenvård.
- Upphandling av entreprenad med ett värde upp till 6 basbelopp (själva beställningen görs dock av respektive kommun) för den särskilda verksamheten vattenvård.
- Åtgärdssamordnarens deltagande i utbildning, kurser och konferenser för personal vid vattenrådets kansli

Beredningsgrupp

Beredningsgruppen bereder ärenden till styrelsen.

Åtgärdssamordnaren har följande uppgifter:

- Beredning av ärenden till beredningsgruppen och till de båda vattenrådets styrelser.
- Administration av vattenvårdsprojekt, bl.a. ekonomisk redovisning, diarieföring och aktförvaring
- Ansöka om extern finansiering för åtgärder.

Åtgärdssamordnaren beslutar om:

- Upphandling av och beställning av konsult med ett värde på upp till 3 basbelopp för den särskilda verksamheten vattenvård.
- Upphandling av entreprenad med ett värde på upp till 3 basbelopp (själva beställningen görs dock av respektive kommun) för den särskilda verksamheten vattenvård

Attestering av fakturor

- Åtgärdssamordnaren är granskningsattestant för upp till 10 basbelopp.
- Om det gäller mer än 10 basbelopp är Vattenrådets ordförande granskningsattestant.

Kommunerna

Kommunerna Kristianstad, Hörby, Simrishamn och Tomelilla ansvarar för att:

- Teckna Österlens Vattenråds *Samarbetsavtal Vattenvård i sydost*
- Teckna avtal och förhandsförbindelse för enskilda projekt inom vattenvård
- Beställa entreprenadarbeten enligt delegation inom respektive kommun
- Utse personer med delegation på att teckna avtal och beställa entreprenader

Kommunernas ansvar beskrivs vidare i *Samarbetsavtalet för Vattenvård i sydost*.

Övrigt

Vattenrådets allmänna arbetsgång vid vattenförvaltning

Följande beskrivas principerna av de huvudsakliga arbetsuppgifterna inom vattenrådets arbete med gällande vattenförvaltning. Blåa boxar representerar ingående arbetsmoment, gula boxar tydliggör verkställighetsordningen medan gröna boxar beskriver vilken instans som fattar beslut för respektive moment. Vattenrådets arbete med vattenförvaltningsfrågor diskuteras löpande. Beskrivningen av arbetsgången kommer därför revideras vid behov efter hand. Handläggning och beredning av ärenden t.ex. remisser, sker i mån av resurser. Vattenråden ska verka för utökad extern finansiering av administration och verksamhet.

Moment	Lokal samverkan	Samråd gentemot vattenmyndigheten	Remisser	Dagvatten- och grundvattenfrågor mm.
Vad görs	Dialog inom delavrinningsområden, informationsutbyte, förstärkning av den kommunala grunden för vattenfrågor, hemsida mm.	MKN, åtgärdsförslag, finansiering. Nya arbetsgrupper bildas vid behov	Svara på remisser i relevanta frågor. Nya arbetsgrupper bildas vid behov	Nya arbetsgrupper bildas vid behov
Beslut	Styrelsen ev. beslut	Styrelsen fattar beslut om yttrande	Styrelsen fattar beslut om yttrande	Styrelsen ev. beslut

Arbetsgång vid genomförande av åtgärder inom Vattenvård i sydost.

Åtgärder kommer att prioriteras där behovet är som störst, miljönytta och kostnadseffektivitet styr prioriteringen av projekt. Åtgärdssamordnaren arbetar efter nedanstående metodik vid initiering och projektledning av vattenvårdande åtgärder:

1. Projekttidé

Initieras antingen via markägaren eller via åtgärdssamordnaren. Åtgärdssamordnaren kan hitta intresserade markägare via broschyrer, informationsmöten, workshops etc. Bedömning av miljönytta, tekniska och ekonomiska förutsättningar görs och eventuella motstridiga intressen.

2. Fältbesök

Fältbesök görs och förslag till utformning diskuteras med intressenten. Markägaren rekommenderas gratis rådgivning från konsult via Greppa Näringen.

3. Samråd, Bidrag, Tillstånd

Samråd sker med ex berörd kommun, ev. dikningsföretag, grannar. Rapporten som sammanställs inom Greppa Näringen står till grund för bidragsansökningarna. Om bidrag inte fås utreds möjligheter att finansiera projektet på annat sätt. Vid positivt besked gör markägaren anmälan om vattenverksamhet till Länsstyrelsen.

4. Projektering Upphandling

Nästa steg är projektering och att ta fram underlag för upphandling av entreprenad. I detta arbete ingår ofta en geoteknisk undersökning. När ritningar och beskrivningar av den planerade anläggningen är klara tecknas en förhandsförbindelse med berörda markägare.

5. Anläggningsarbete

Anläggningsarbetet följs upp med platsbesök samt byggmöten för att kontrollera arbetets fortskridning.

6. Slutbesiktning

När anläggningen är klar ska den slutbesiktigas. Till besiktningen kallas entreprenör, markägaren och eventuellt en representant för kommunen. Fel och brister åtgärdas och slutbesiktningen dokumenteras.

7. Avtal

Kommun och markägare skriver ett avtal om markupplåtelse. Avtalstid är normalt 20 år för anlagda dammar/våtmarker men kan vara kortare för andra åtgärder som ex. gångstråk. Överenskommen ersättning betalas till markägaren. Garantibesiktning sker inom garantitiden som är två år efter slutförande. Till garantibesiktningen kallas entreprenör, markägare, brukare och ev. kommunrepresentant. Ev. brister åtgärdas och besiktningen dokumenteras.

Bilaga E - Delegations- och arbetsordning för Vattenvård inom
Vattenrådet för NKT

DELEGATIONS- OCH ARBETSORDNING FÖR VATTENVÅRD

Inom Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån

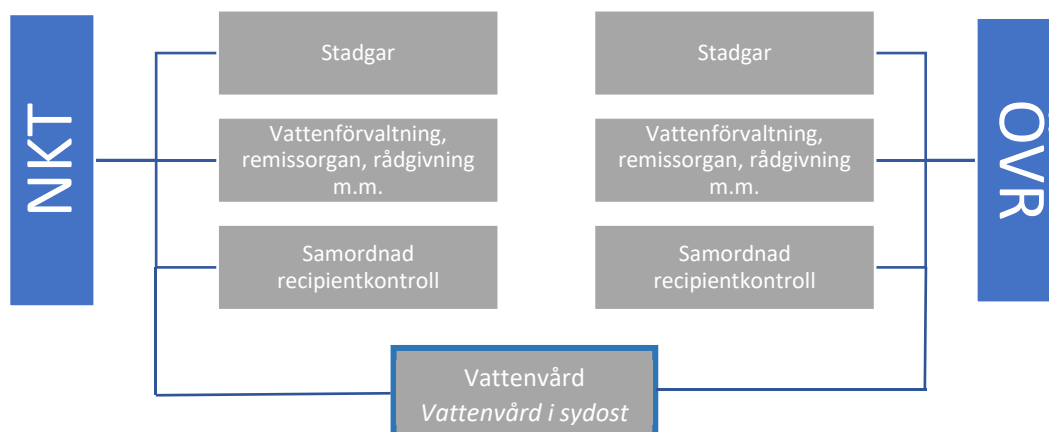
2021-06-02

1. Vattenrådets organisation

Bakgrund

Vattenråd är samverkansplattformar kring vattendragen. Behovet av neutrala mötesplatser är stort och vattenråden verkar med helhetssyn i avrinningsområdet från källa till hav. Genom att inkludera olika intressegrupper - kommuner, industrier, företag, markägare, föreningar och privatpersoner - kan en gemensam dialog leda till förstärkt lokal samverkan som i sin tur är viktigt för att skapa en långsiktighet i arbetet. När alla känner sig delaktiga i processen kan hållbara lösningar för komplexa vattenfrågor etableras. Vattendrag är levande och dynamiska system som förändrar sig och gör vattenvård till en process som ständigt behöver utvecklas.

I sydöstra Skåne finns två vattenråd; Österlens Vattenråd (ÖVR) samt Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån (NKT). De båda vattenråden samarbetar (se figuren nedan) med vattenvårdsarbetet inom projektet "Vattenvård i sydost". Projektet pågår mellan 2020-2023 och arbetet leds av en Åtgärdssamordnare. Detta dokument avser delegations- och arbetsordning för vattenvård inom Vattenrådet för NKT. Österlens Vattenråd har en egen delegations- och arbetsordning för vattenvård.

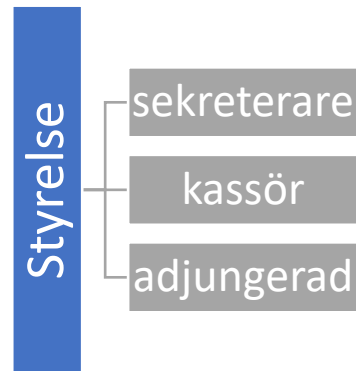

Om Vattenrådet för NKT

Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån (NKT) bildades år 2009 och var då en ombildning av Nybroåkommittén som bildades 1982. Arbetsområdet sträcker sig över kommunerna Ystad, Tomelilla, Sjöbo och Simrishamn. De vattendrags avrinningsområden som ingår i NKT:s arbetsområde är Nybroån, Kabusaån och Tygeån. Stadgarna är senast reviderade på årsstämma 15 maj 2020. En ny arbetsplan sammanställs varje år.

Organisation

Vattenrådet för NKT är organiserad som en ideell organisation med stämma, revisorer, valberedning och styrelse. Arbetsutskott, beredningsgrupper och arbetsgrupper kan bildas vid behov för rådets olika verksamheter. Enligt stadgarna för NKT:s Vattenråd har styrelsen rätt att upphandla konsult och/eller på annat sätt organisera de tjänster som erfordras för genomförandet. Konsult anlitas för genomförande av recipientkontrollen i vattendragen.

Vattenrådets arbetsuppgifter

Vattenrådets ändamål och verksamhet finns beskrivna i rådets stadgar. Vattenrådet har även tilläggsstadgar för det vattenvårdande åtgärdsarbetet. Dokumenten finns på vattenrådets hemsida: <http://www.nybro-kabusa.se/om-vattenradet/stadgar/>

Vattenrådets arbetsuppgifter omfattar bl.a. att:

- Skapa ett helhetsperspektiv på vattenresurserna med hänsyn till kommunernas, industrins, jord- och skogsbrukets, fiskets, naturvårdens och det rörliga friluftslivets intressen
- Tillsammans med länsstyrelsen och andra aktörer inom vattenförvaltningen följa upp och tillse vården och nyttjandet av vattenmiljöerna inom verksamhetsområdet och bistå vattenmyndigheten/länsstyrelsen i utarbetandet av miljömål/miljökvalitetsnormer
- Vara samråds-, samverkans-, kontakt- och rådgivande organ angående verksamhetsområdets vattenmiljöer
- Verka för att erforderliga planerings- och åtgärdsinsatser för områdets vattenmiljöer utförs, inom ramen för arbetsplanen
- Vara samråds- och remissorgan i vattenfrågor gentemot kommuner och myndigheter
- Initiera, samordna och genomföra åtgärder som reducerar föroreningsbelastningen på och främjar kvaliteten i vattenmiljöerna
- Utföra recipientkontroll
- Informera om och bistå med rådgivning i vattenfrågor

Arbetsuppgifterna utförs i mån av resurser. Vattenrådet har tre grundläggande verksamhetsområden; vattenförvaltning, recipientkontroll och vattenvård. Denna delegations- och arbetsordning avser arbetet med vattenvård.

Beredningsgruppen

Från och med november 2020 har båda vattenråden en gemensam beredningsgrupp för Vattenvård i sydost som hanterar vattenvårdsprojekt i de båda vattenrådets avrinningsområden. Utöver den gemensamma åtgärdsamordnaren ingår det tre personer från respektive vattenråd. Ekonomiadministrationen för Vattenvård i sydost genomförs av Tomelilla kommuns ekonomikontor.

2. Vattenvård

Vattenrådet kan, och ska i lämplig omfattning, vara part i eller driva olika typer av vattenvårdande åtgärdsprojekt som kan finansieras med medel som söks åtskilt från finansieringar av den ordinarie verksamheten. Ordinarie finansiering kan användas som motfinansiering i projekt om det bedöms ligga i linje med vattenrådets verksamhet och syfte. Som grund för arbetet med vattenvård inom Vattenrådet för NKT är ett samarbetsavtal mellan Ystad, Tomelilla, Sjöbo och Simrishamn kommuner.

Beslut om deltagande i projekt

Åtgärdssamordnaren bereder ärenden och tar fram en prioriteringslista på potentiella projekt till beredningsgruppen. Till grund ligger tidigare framtagna åtgärdsprogram i samarbetskommunerna och resultat från olika pågående eller avslutade projekt, t ex Länsstyrelsens uppsökande verksamhet via konsulter. Beredningsgruppen tar fram beslutsunderlag för styrelsen att besluta om.

Inför beslut om deltagande som part i projekt ska följande faktorer klargöras samt för- och nackdelar vägas samman:

- Kan vattenrådet vara formell part i projektet (Problem kan t ex uppstå i projekt där arbetstid ska redovisas som motfinansiering eftersom vattenrådets personal formellt inte är anställda av vattenrådet utan av projektägarkommunen och därmed är att betrakta som konsulter)
- Vattenrådets nytta av deltagande i projektet
- Vattenrådets ekonomiska insats i förhållande till eventuella medel från projektet och nyttan
- Omfattning av den arbetstid som vattenrådets personal behöver lägga in i projektet (deltagande i projekt ligger utanför ordinarie arbete i vattenrådet och kan bara utföras om det går att prioritera deltagandet i projektet i förhållande till övrig arbetsbelastning)
- Övriga krav på vattenrådet för deltagande i projektet

Gemensamma projekt

Det måste tydligt framgå vem som deltar från respektive vattenråd och eventuella andra externa deltagare. En tydlig fördelning av arbetsuppgifter och dokumentation kring detta är nödvändigt. Alla i projektet måste kunna ta del av all dokumentation.

3. Delegations- och arbetsordning

Styrelsen

Delegationsbeslut anmäls till vattenrådets styrelse.

Styrelsen beslutar om:

- Principer för vattenrådets olika verksamheter inom ramen för stadgarna.
- Deltagande i åtgärdsprojekt som omfattar medfinansiering.
- Upphandling av konsultuppdrag med ett värde över 6 basbelopp för den särskilda verksamheten vattenvård. Styrelsen kan dock även besluta om konsultuppdrag under 6 basbelopp.
- Upphandling av entreprenad med ett värde över 6 basbelopp (själva beställningen görs dock av respektive kommun) för den särskilda verksamheten vattenvård. Styrelsen kan dock även besluta om upphandling av entreprenad under 6 basbelopp.

- Ansökningar om extern finansiering, exempelvis för projekt som inte är knutna till någon specifik åtgärd inom projektbeskrivningen för Vattenvård i sydost.

Styrelsen ansvarar för genomförande av:

- Projektplan för vattenvård inom vattenrådets arbetsområde.

Vattenrådets ordförande

Ordförande beslutar om:

- Upphandling av konsultuppdrag med ett värde upp till 6 basbelopp för den särskilda verksamheten vattenvård.
- Upphandling av entreprenad med ett värde upp till 6 basbelopp (själva beställningen görs dock av respektive kommun) för den särskilda verksamheten vattenvård.
- Åtgärdssamordnarens deltagande i utbildning, kurser och konferenser för personal vid vattenrådets kansli

Beredningsgrupp

Beredningsgruppen bereder ärenden till styrelsen.

Åtgärdssamordnaren har följande uppgifter:

- Beredning av ärenden till beredningsgruppen och till de båda vattenrådets styrelser.
- Administration av vattenvårdsprojekt, bl.a. ekonomisk redovisning, diarieföring och aktförvaring
- Ansöka om extern finansiering för åtgärder.

Åtgärdssamordnaren beslutar om:

- Upphandling av och beställning av konsult med ett värde på upp till 3 basbelopp för den särskilda verksamheten vattenvård.
- Upphandling av entreprenad med ett värde på upp till 3 basbelopp (själva beställningen görs dock av respektive kommun) för den särskilda verksamheten vattenvård

Attestering av fakturor

- Åtgärdssamordnaren är granskningsattestant för upp till 10 basbelopp.
- Om det gäller mer än 10 basbelopp är Vattenrådets ordförande granskningsattestant.

Kommunerna

Kommunerna Ystad, Tomelilla, Sjöbo och Simrishamn ansvarar för att:

- Teckna NKT:s *Samarbetsavtal Vattenvård i sydost*
- Teckna avtal och förhandsförbindelse för enskilda projekt inom vattenvård
- Beställa entreprenadarbeten enligt delegation inom respektive kommun
- Utse personer med delegation på att teckna avtal och beställa entreprenader

Kommunernas ansvar beskrivs vidare i *Samarbetsavtalet för Vattenvård i sydost*.

Övrigt

Vattenrådets allmänna arbetsgång vid vattenförvaltning

Nedan beskrivs principerna av de huvudsakliga arbetsuppgifterna inom vattenrådets arbete med gällande vattenförvaltning. Blåa boxar representerar ingående arbetsmoment, gula boxar tydliggör verkställighetsordningen medan gröna boxar beskriver vilken instans som fattar beslut för respektive moment. Vattenrådets arbete med vattenförvaltningsfrågor diskuteras löpande. Beskrivningen av arbetsgången kommer därför revideras vid behov efter hand. Handläggning och beredning av ärenden t.ex. remisser, sker i mån av resurser. Vattenråden ska verka för utökad extern finansiering av administration och verksamhet.

Moment	Lokal samverkan	Samråd gentemot vattenmyndigheten	Remisser	Dagvatten- och grundvattenfrågor mm.
Vad görs	Dialog inom delavrinningsområden, informationsutbyte, förstärkning av den kommunala grunden för vattenfrågor, hemsida mm.	MKN, åtgärdsförslag, finansiering. Nya arbetsgrupper bildas vid behov	Svara på remisser i relevanta frågor. Nya arbetsgrupper bildas vid behov	Nya arbetsgrupper bildas vid behov
Beslut	Styrelsen ev. beslut	Styrelsen fattar beslut om yttrande	Styrelsen fattar beslut om yttrande	Styrelsen ev. beslut

Arbetsgång vid genomförande av åtgärder inom Vattenvård i sydost.

Åtgärder kommer att prioriteras där behovet är som störst, miljönytta och kostnadseffektivitet styr prioriteringen av projekt. Åtgärdssamordnaren arbetar efter nedanstående metodik vid initiering och projektledning av vattenvårdande åtgärder:

1. Projekttidé

Initieras antingen via markägaren eller via åtgärdssamordnaren. Åtgärdssamordnaren kan hitta intresserade markägare via broschyrer, informationsmöten, workshops etc. Bedömning av miljönytta, tekniska och ekonomiska förutsättningar görs och eventuella motstridiga intressen.

2. Fältbesök

Fältbesök görs och förslag till utformning diskuteras med intressenten. Markägaren rekommenderas gratis rådgivning från konsult via Greppa Näringen.

3. Samråd, Bidrag, Tillstånd

Samråd sker med ex berörd kommun, ev. diktningföretag, grannar. Rapporten som sammanställs inom Greppa Näringen står till grund för bidragsansökningarna. Om bidrag inte fås utreds möjligheter att finansiera projektet på annat sätt. Vid positivt besked gör markägaren anmälan om vattenverksamhet till Länsstyrelsen.

4. Projektering Upphandling

Nästa steg är projektering och att ta fram underlag för upphandling av entreprenad. I detta arbete ingår ofta en geoteknisk undersökning. När ritningar och beskrivningar av den planerade anläggningen är klara tecknas en förhandsförbindelse med berörda markägare.

5. Anläggningsarbete

Anläggningsarbetet följs upp med platsbesök samt byggmöten för att kontrollera arbetets fortskridning.

6. Slutbesiktning

När anläggningen är klar ska den slutbesiktigas. Till besiktningen kallas entreprenör, markägaren och eventuellt en representant för kommunen. Fel och brister åtgärdas och slutbesiktningen dokumenteras.

7. Avtal

Kommun och markägare skriver ett avtal om markupplåtelse. Avtalstid är normalt 20 år för anlagda dammar/våtmarker men kan vara kortare för andra åtgärder som ex. gångstråk. Överenskommen ersättning betalas till markägaren. Garantibesiktning sker inom garantitiden som är två år efter slutförande. Till garantibesiktningen kallas entreprenör, markägare, brukare och ev. kommunrepresentant. Ev. brister åtgärdas och besiktningen dokumenteras.